

LOVEC

XLVI. LETNIK ŠT. 5 AVGUST 1963

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

Foto V. Dvoršek

Lovske organizacije in občinski sveti

Polde Maček

Po sprejemu zvezne in republiške Ustave so tudi občinske komisije za statute dale v javno razpravo osnutke statutov in s tem odprle javno razpravo in dale možnost, da občani, organi družbenega samoupravljanja, družbene in druge organizacije pošljejo pripombe in dopolnila k osnutkom statuta. Ko sem prebiral osnutek statuta občine Ljubljana-Moste-Polje, sem se ustavil pri prvem členu, ki pravi:

»da je občina temeljna družbeno politična in družbena ekonomska skupnost, v kateri si občani zagotavljajo materialne in druge pogoje za delo in razvoj produkcijskih sil, usmerjajo in vsklajujejo razvoj gospodarstva in družbenih služb, določajo in razdeljujejo sredstva za razvoj občine, ustvarjajo pogoje za zadovoljevanje materialnih, socialnih, kulturnih in drugih skupnih potreb, vsklajujejo individualne in skupne interese ter uresničujejo čimbolj neposredno samoupravljanje«.

Iz tega člena izhaja, da se v občini kot temeljni družbeno politični skupnosti ustvarjajo in zagotavljajo pogoji za zadovoljevanje vseh potreb občanov, da se tu vsklajajo individualni in skupni interesi in uresničuje čimbolj neposredno samoupravljanje.

V nadaljnjih členih, vseh je okrog 250, so zapisane pravice in dolžnosti občine, oblike samoupravljanja, odnosi med ljudmi, delovnimi

in drugimi organizacijami pri odločanju o vprašanjih, ki so zanje skupnega pomena, pravice občanov ter delovnih in drugih samoupravnih organizacij glede uporabe družbenih sredstev, govora je o telesni vzgoji, športni in rekreacijski dejavnosti itd.

Nikjer pa nisem zasledil niti besedice o lovske organizacijah (tudi o ribiških ne), kar me je spodbudilo, da napišem ta prispevek in se s tem pridružim razpravam, katere naš »Lovec« v zadnjem času objavlja.

Lovstvo zavzema zaradi svoje vsestranske dejavnosti vidno mesto v naši družbi. Ta dejavnost je v čuvanju divjadi v naravi, v gojitvi in razmnoževanju, pa tudi zatiranju škodljive divjadi, v vzgoji občanov v etičnem odnosu do narave in divjadi. Zato ima svoje mesto v našem gospodarstvu in v nekaterih predelih pomembno mesto pri razvijanju lovskega turizma, je pomembno s športne in rekreacijske strani, ker nudi tisočim delovnim ljudem ogromno možnosti za vsestransko dejavnost na obeh področjih. Vse to daje po mojem mišljenju lovske organizacije, ki delujejo na načelih samoupravljanja pravico, da dobe svoje mesto v občinskih statutih. To bi bilo tudi priznanje za vso našo dejavnost pa tudi nova spodbuda za še boljše gospodarjenje in samoupravljanje v našem in družbenem interesu.

V občini kot temeljni skupnosti občanov se obravnavajo in vsklajajo problemi občanov in njihovih organizacij. To pomeni, da morajo tudi lovske organizacije v okviru občine obravnavati in vsklajevati lovske interese z drugimi. Zato mislim, da je njuno in prav, da lovske organizacije najdejo svoje mesto v tem sistemu, vzpostavijo tesnejše odnose z družbeno političnimi organi, delovnimi organizacijami, zavodi in si zagotove mesto, ki bo dalo garan-

Foto
A. Koprivnikar

cijo, da bo v nadaljnjem razvoju mogoče na kolikor toliko enakopravni ravni obravnavati lovske interese z drugimi.

Lovske organizacije in njihova dejavnost je vsebolj odvisna od politike, ki jo vodijo družbeno politične skupnosti in delovne organizacije na področju kmetijstva in gozdarstva. Vse več povezave pa moramo imeti tudi z zavodi (zeleni pas in drugimi organizacijami), ki skrbе za zaščito narave, za pogozdovanje, za rekreacijo itd. Mislim, da je kar prav, če se kdaj kakšen »kmetijec« jezi, da se vtikajo v kmetijsko politiko vsi od lovcev, »hortikulturikov«, »muzealcev«, urbanistov, od zavoda za zeleni pas itd., kar sem že večkrat slišal. Tu se odpirajo problemi, katere lahko rešujemo skupaj v interesu vseh in vsakogar, čeprav nam mora biti jasno, da je težišče na strani močnejšega skupnega interesa.

Naša lovska organizacija je v tej dejavnosti že navezala niz stikov predvsem s svetom za kmetijstvo in gozdarstvo v občini, z delovnimi organizacijami, ki se bavijo s kmetijsko dejavnostjo, z zavodom za zeleni pas in uspela, da reši nekaj problemov, konkretno nekaj pogozdenih in pogrmičevljenih površin, ki so jih hoteli splanirati. Dobili smo tudi zagotovilo, da bo delovna organizacija določene površine in meje pogozdila s kulturami, ki so primerne za divjad. Pomoč smo dobili tudi od zavoda za zeleni pas in pa tudi zagotovilo sveta za kmetijstvo in gozdarstvo občine, da bodo v bodoče upoštevali tudi naše mnenje. Torej smo določene rezultate dosegli, kar potrjuje, da je tako sodelovanje nujno in koristno. Prav tako pa bo po mojem mnenju koristno, da tudi v občinskem statutu najdemo mesto in s tem garancijo, da bomo v okviru občine lahko enakopravno reševali probleme lovstva. Problemov, ki jih bomo morali reševati v okviru občine, je še več. So raznovrstni in bodo vedno novi. Mesto, ki naj ga po mojem mišljenju dobimo v občinskem statutu obravnavamo javno, neposredno in enakopravno v okviru občine, kjer se vsa ta dejavnost vrši in vsklajuje.

Zaradi tega bo naša družina z drugimi iz občine in skupno z ribiškimi organizacijami v imenu nekaj sto članov predlagala občinski komisiji za statut, da upošteva naš predlog in v tem smislu dopolni člen statuta ali kar člen 131, ki se v predosnutku glasi takole:

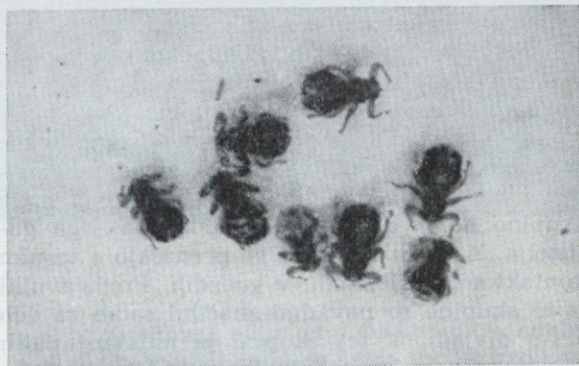
»Občina skrbi za telesno vzgojo in rekreacijo občanov tudi s tem, da podpira občinsko zvezo za telesno vzgojo, počitniške skupnosti, turistična društva (in doda; lovske in ribiške organizacije) pri njihovem delovanju in strokovnem usmerjanju telesne vzgoje (in doda; lovske, ribiške) in rekreacijske dejavnosti.

Sredstva se dajejo predvsem tistim organizacijam, ki prevzamejo skrb za izvajanje programa.«

Nekateri kožni zajedavci pri divjadi

Dr. Janez Brglez

Preiskava kože pri divjadi nam skoraj redno odkrije večje število različnih zajedavcev. Najdemo jih na koži ali v sami koži, na dlakah, ščetinah in perju, pod oroženim epitelom na nogah pernate divjadi in drugje. Nekateri ektoparazite najdemo samo pri eni živalski vrsti, navadno jih odkrijemo na določenih delih telesa, ob določenem letnem času. Nekateri občasni kožni zajedavci napadajo svojega gostitelja od določene do določene ure. Največ ektoparazitov (zunanjih zajedavcev) pa je takšnih, ki so si izbrali več vrst gostiteljev, med njimi razno divjad, nekatere domače živali in tudi človeka.

Lipoptena cervi (ong.)

V glavnem ločimo trajne in občasne kožne zajedavce. Med trajnimi pa zopet ločimo tiste, ki so vezani z biološko verigo na svojega gostitelja in tiste, kjer zajeda samo določena razvojna stopnja zajedavca. Ostali razvoj pa teče mimo gostitelja. Občasni zajedavci napadajo svojega gostitelja in se na njem zadržujejo samo zaradi hranjenja, sesanja krvi.

Prenašanje invazije od živali na žival je odvisna od razvoja zajedavca in ekoloških razmer. Svojega gostitelja napadajo ali spolno zreli zajedavci ali pa tudi ličinke nekaterih zajedavskih vrst.

Važnost kožnih invazij pri divjadi ocenjujemo po škodi, ki jo zajedavci povzročajo. Le-ta pa je odvisna od vrste zajedavca, števila zajedavcev in odpornosti gostitelja. Ektoparaziti divjad vznemirjajo, ker dražijo kožne živce; ranjavanje kože pri vbadanju je precej boleče. Zajedavci se hranijo s tkivnimi sokovi, večina med njimi s krvjo, drugi z odmrliimi epitelnimi

celicami, z dlako ali perjem. Pri sesanju krvi izločajo nekatere vrste poznane strupe. Organizem gostitelja postane sčasoma preobčutljiv za te izločke in pri ponovnem sesanju parazitov burno reagira. Večina zajedavcev povzroča vidne spremembe na koži, na dlakah, ščetinah, na sluznicah, lahko pa najdemo spremembe tudi na nekaterih notranjih organih in vsem organizmu. Spomnimo se, kako so obsežne spremembe pri garjavosti lisic, kar pogosto vidimo.

Važnost ektoparazitov pa moramo upoštevati tudi zato, ker nekateri kožni zajedavci prenašajo poznane kužne bolezni z živali na žival. Takšno prenašanje kužnih bolezni je lahko samo mehanično. Včasih pa se mora določen razvoj kužnih povzročiteljev odigrati v samih zajedavcih in šele takrat se bolezen lahko prenese na novega gostitelja. Omenimo naj samo sledeče bolezni, ki jih ektoparaziti prenašajo: miksomatoza, tularemija, nekatere hemosporidioze in neke virusne bolezni. Znano je tudi, da zajedavci kože prenašajo ličinke nematodov iz skupine filarid (Filariidae). Spolno zrele zajedavce najdemo v trebušni votlini srnjadi, jelenjadi in nekaterih domačih živali.

Na osnovi bioloških značilnosti zajedavskih vrst na koži in zaradi preglednosti razdelimo vse kožne zajedavce v štiri skupine.

a) V prvo skupino prištevamo trajne kožne zajedavce. Vse razvojne oblike zajedavca najdemo na gostitelju. Po pravilu zajedavci iz te skupine ne žive dolgo, če zapuste svojega gostitelja. Z živali na žival se prenašajo s tesnim kontaktom, na ležiščih, v gnezdih. Predstavniki iz te skupine so navadno značilni samo za eno vrsto divjadi. V tej skupini je najmanj tistih zajedavcev, ki prenašajo kužne bolezni. Zajedavske skupine so: Sarcoptidae, Mallophaga, Siphunculata in druge.

b) V drugi skupini so zvršeni pravtako trajni ektoparaziti, vendar ne najdemo vseh razvojnih oblik na končnem gostitelju. Največkrat najdemo spolno zrele parazite, včasih tudi ličinke. Zajedavci polagajo jajčeca v naravi. Ličinke, ki se izležejo iz teh jajčec, napadajo nekatere majhne sesavce in živali, ki so na nižji razvojni stopnji. To so klopi, Ixodidae. Ostale zajedavce iz te skupine prištevamo h hipoboscidam (Hippoboscidae). Pri divjadi prav tako najdemo predstavnike iz skupine Suctoria. Zajedavci niso strogo specifični za svojega gostitelja. Najdemo jih pri več vrstah živali, pri divjadi in pri domačih živalih kakor tudi pri človeku. Neke vrste pogosto napadajo lovskega psa. Zajedavci prenašajo pri divjadi in pri domačih živalih hemosporidije.

c) V tej skupini so vsi občasni ektoparaziti. To so razni insekti, ki napadajo divjad zaradi sesanja krvi in hranjenja. Poznamo jih precej vrst. Invazijske vrste so vezane na določene geografske predele in letne čase. Večina zaje-

davcev napada več vrst gostiteljev, divjad, domače živali in človeka. Če napadajo masovno, so lahko pogubni. Ker se zajedavci hitro gibljejo, je razumljivo, da prav ti prenašajo največ kužnih bolezni. Sem prištevamo: Muscinae, Culicidae, Psychodidae, Simuliidae, Tabanidae in druge.

d) V zadnji skupini omenjamo tiste kožne zajedavce divjadi, ki jih lahko samo prehodno najdemo na koži in vidnih sluznicah nosu in ust. To so mijaze nekaterih insektov (Hypoderminae, Cephonomiinae). Znano je, da to niso pravi ektoparaziti, vendar lahko prehodno najdemo ličinke na koži in določenih sluznicah gostitelja. Predstavnike Cephonomiinae najdemo pogosto pri naši divjadi.

Pri naših preiskavah divjadi, zlasti pri srnjadi, smo redno srečali tudi kožne zajedavce. Tukaj podajamo kratek prikaz prav teh ektoparazitov in bi obenem bežno opisali biologijo in epizootologijo teh zajedavcev.

Pri srnjadi smo v nekaterih loviščih v celjskem okraju našli tele zajedavce: 1. LIPOPTENA CERVI (Diptera pupipara, Hyppoboscidae), 2. IXODES RICINUS (Ixodidae), 3. CERVICOLA MEYERI (Mallophaga).

Intenzivnost in ekstenzivnost invazije:

Vrsta zajedavca	Invazija v % od pregledane srnjadi	Intenziteta invaz. zajedavcev do 100	cez 100
Lipoptena cervi	65 %	100 %	invad. srnjadi
Ixodes ricinus	90 %	25 %	75 %
Cervicola meyeri	1 %		100 %

Lipoptena cervi je geografsko zelo razširjen zajedavec. Doslej je bil najden pri več vrstah lovne divjadi, vendar po pravilu pri srnjadi zelo pogosto. Parazit je po svoji morfološki obliki pripraven za zajedavski način življenja. To je plošnat, kratek, zbit insekt, pokrit z žilavo, trdo kožo, obraslo s čvrstimi, kratkimi dlakami. Noge ima kratke in čvrste. Parazit je dolg 5 do 7 mm, rumene do temnorjave barve.

V spolno zreli samici se razvijejo ličinke, ki dihajo s stigmami skozi rodnico svoje matere. Pupe se rode žive. V začetku svojega imagnalnega življenja imajo ličinke razvita krila, ki jih pa pozneje, ko spolno dozore, odvržejo, za razliko od sorodne vrste Hippobosca equina, ki živi pri konju, ima pa stalno razvita krila in Melophagus ovinus, ki živi v glavnem pri ovci (najdena je tudi pri srnjadi) in nima razvitih kril.

Ko ima zajedavec še razvita krila, išče v hitrem letu svojega gostitelja. Zgodi se lahko, da se pri takem letu ustavi tudi v laseh človeka, zaposlenega v gozdu.

Vse vrste hipoboscid se hranijo s krvjo svojega gostitelja. To so pravi hemofagni in-

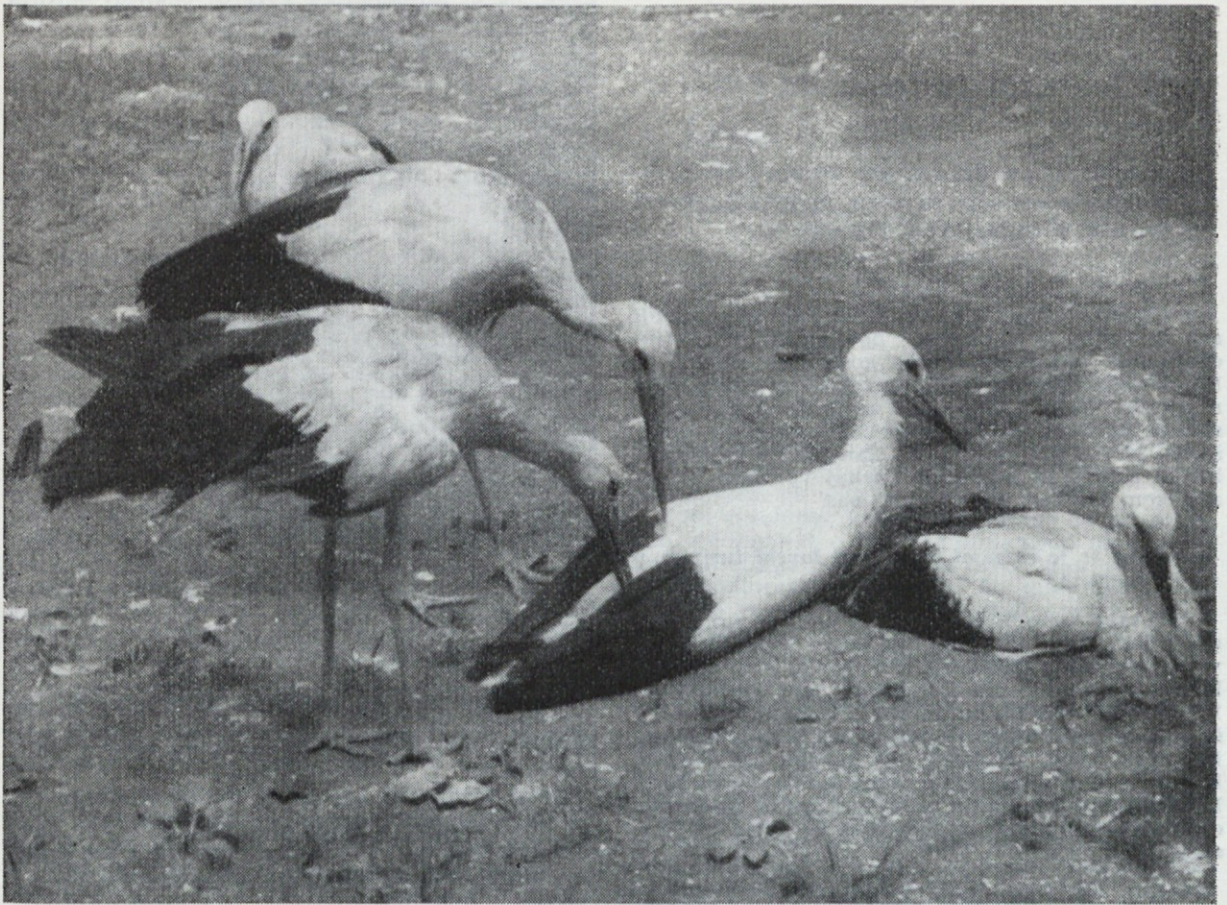

Foto R. Cenčič

sekti. Ker navadno najdemo večje število zajedavcev pri srnjadi, je razumljivo, da hipoboscide zelo vznemirjajo divjad, s svojim vbadanjem pa ranjujejo kožo. Zajedavci se nasele na tistih delih telesa, kjer je koža mehkejša in gibljiva. To je glava, vrat in notranja stran stegna, trebuh in vime.

Menimo, da je škoda, ki jo povzroča Lipoptena cervi pri naši divjadi, občutna. Preseneča nas visoka intenzivnost invazije pri pregledanih živalih.

Ixodes ricinus je klop, ki ga vsi poznamo. Večkrat smo ga našli tudi pri sebi na telesu, če smo se mudili v gozdu. Tudi pri lovskem psu ga pogosto najdemo v večjem številu. Zajedavec je geografsko zelo razširjen tam, kjer je humidno podnebje, kjer je vlaga in kjer je nizka vegetacija, posebno neurejeno grmičevje.

Samica je mnogo večja od samca. Ko se nasesa krvi, doseže tudi 11 mm dolžine, postane svinčevo sive barve in se spusti s svojega gostitelja na tla. Na leto se javlja samo ena generacija. Samica izleže na vlažni zemlji nekaj tisoč jajčec, iz katerih se razvijejo ličinke, ki imajo tri pare nog, za razliko od spolno zrelega parazita, ki jih ima štiri pare. Razvoj do spolno

zrelega zajedavca traja od 6 do 8 tednov. Divjad in domače živali napadajo samo spolno zreli paraziti, ličinke in nimfe pa napadajo razne plazivce.

Tudi klopi so hemofagni (kri sesajoči) paraziti. Vbod klopov ni tako boleč kakor Lipoptene cervi, vendar vznemirjajo divjad, ranjujejo kožo in prenašajo piroplazmozo, tularemijo in neke virusne bolezni.

V Švici so našli pri divjadi Bouvier, Burgisser in Schneider sorodno vrsto *Ixodes hexagonus*. Ta vrsta je doslej opisana tudi pri nas pri domačih živalih, vendar je pri divjadi nismo našli.

Cervicola meyeri je dober milimeter velik zajedavec pri srnjadi. Ne hrani se s krvjo, temveč po zgledu svojih sorodnikov perojedov pri pticah najde hrano v dlakah in epetelnih celicah. Malofage najdemo v velikem številu na notranji strani stegna, na vimenu, na dlaki trebuha in tudi drugje. Divjad vznemirjajo, če jih je veliko. Z živali na žival se malofagi širijo s kontaktom živali, na počivališčih, ležiščih, pri parjenju in podobno.

Občasnih zajedavcev divjadi tukaj ne naštevamo.

O lovskem turizmu

Intervju s tov. dr. Jožetom Benigarjem, predsednikom komisije za izvoz in lovski turizem pri Glavni lovski zvezi Jugoslavije.

Upravni odbor GLZ v Beogradu je na svoji seji 5. junija letos sprejel nov cenik za odstrel divjadi za inozemske lovske goste. Na tej seji je bil dr. Jože Benigar, predsednik LZS in član upravnega odbora GLZ, imenovan za predsednika komisije za izvoz in lovski turizem. Z ozirom na vprašanja, ki jih prejemamo od članstva, je naš sodelavec zastavil dr. Benigarju nekaj vprašanj o inozemskem lovskem turizmu pri nas.

Kako se je razvijal inozemski lovski turizem v Sloveniji?

Lovski turizem se je pričel pri nas pred sedmimi leti in je od tedaj kvalitetno in kvantitetno v porastu. Leta 1959/60 je npr. lovilo v družinskih loviščih Slovenije 526 inozemcev, leta 1960/61 740, 1961/62 854, 1962/63 pa že 931. Pripominjam, da v številih od 1961/62 dalje niso zajeti tako-imenovani inozemski lovci pavšalisti, ki so jim LZ Gorica, Koper in Postojna izdale letne lovne dovolilnice. Po letošnjem zanimanju za lov pri nas pa sklepamo, da bo število gostov v tem letu še večje od lanskega.

Kako je organiziran inozemski lovski turizem v obmejnih lovskih zvezah Gorica, Koper in Postojna?

Zaradi čim boljšega obmejnega prometa z Italijo in stikov med lovsкими organizacijami imajo navedene lovske zveze možnost izdajanja pavšalnih lovnih dovolilnic. LZ Postojna sicer ne meji na Italijo, vendar ji je ta pravica ostala iz časov, ko je bila še del koprške lovske zveze. Inozemski lovci, predvsem pa neposredni sosedje, pridobe pravico izvrševanja lova v družinskem lovišču vse leto in sicer vse nedelje in državne praznike, kjer lahko love in odstrele določeno število divjadi. S seboj lahko odnesejo omejeno število divjačine, ki jo sami uplenijo. Natančnejše določbe o pravicah in dolžnostih pavšalistov vsebuje poseben pravilnik.

Višina letnega pavšala je odvisna od kategorije lovišča. Ta oblika lovskega turizma je prav gotovo zelo dobra, ker razvija tudi pri inozemcih lepši odnos do lovišč in interes za gojitev.

Kakšen finančni efekt je bil dosežen v preteklih letih in za kakšno divjad so se inozemci najbolj zanimali?

Letni dohodek v družinskih loviščih je bil naslednji: v lovskem letu 1959/60 11 124 081 deviznih dinarjev, 1960/61 18 472 315 deviznih dinarjev, 1961/62 32 627 564 deviznih dinarjev in v lovskem letu 1962/63 37 830 573 deviznih dinarjev. Če bi pa prišli še dohodke iz gojitvenih lovišč, bi bile pa navedene vsote skoraj dvakratne.

Iz tega vidimo, da dohodki prilično rastejo, vendar pa temu ni vzrok samo večje število gostov in večje število uplenjene divjadi, ampak tudi višje cene.

Predsednik LZS
dr. Jože Benigar

V lovskem turizmu je najbolj aktivna LZ Koper, ki je v navedenih letih ustvarila vsaj četrtino dohodkov. Zelo dobre so še LZ Pomurje, Maribor, Gorica in Postojna. Najslabša je LZ Ptuj, čeprav ima zelo dobre pogoje.

Največji procent gostov se zanima za lov na malo divjad. V zadnjem času pa raste interes tudi za veliko divjad. Perspektivno je ta interes treba razvijati.

Novi cenik je stopil v veljavo letos s 1. julijem. V čem se razlikuje novi cenik od prejšnjega, ki je veljal od 1. aprila 1961 dalje?*

Novi cenik se bistveno ne razlikuje od prejšnjega, vsebuje le večje razlike v cenah pri trofejah za bronasto, srebrno ali zlato medaljo. Lovskim organizacijam pa je dana tudi možnost, da za nekatere postranske usluge, kot za uporabo koč, prehrano ipd. lahko same sklepajo pogodbe z inozemskimi lovci.

Razen tega je v novem ceniku za Srbijo, Bosno, Makedonijo in Črno goro dovoljen 15% popust od navedenih cen, ker imajo oddaljenejša lovišča, pa je zato interes za lov v njih manjši.

Cenik za Slovenijo se razlikuje od cenika za ostale republike pravzaprav le toliko, da so nekatere cene, ki so za celotno Jugoslavijo postavljene okvirno, za Slovenijo točno določene. Tu pridejo predvsem v poštev takse za zgrešene strele, odškodnine za ranjeno divjad ipd.

Vse cene — razen navedenih izjem — so minimalne in obvezne za vso Jugoslavijo. Posamezne organizacije (gojitvena lovišča oziroma zavodi za gojitev) pa cene lahko zvišajo, če najdejo interese za lov po višjih cenah. Načelo je, onemogočiti konkurenco z zniževanjem cen.

Doslej je od taks pripadlo lovskim družinam 70%, področnim zvezam 20% in LZS 10% izkupička, dnevne lovne pristojbine in izkupiček za uplenjeno divjačino pa v celoti lovskim družinam. Ali ostane še nadalje isto razmerje?

Za opravljanje najnujnejših poslov oziroma kritje stroškov v zvezi s turizmom je dosedanje razmerje v redu in ga ne bi bilo treba spreminjati. Moram pa omeniti, da v drugih republikah lovske

* Glej na strani 153.

družine oziroma društva participirajo le 40—50 % taks. Kolikor bi se v bodoče tudi v Sloveniji to razmerje spremenilo v korist področnim zvezam oziroma republiški zvezi, bi morale LZS kot področne zveze prevzeti nase nove naloge, ki bi upravičevale spremembe tega razmerja. Pravilno je, da čim več sredstev ostane lovski družini. Seveda pod pogojem, da se ta sredstva uporabijo izključno za izboljšanje in zvišanje staleža divjadi.

Katere zapreke se kažejo pri razvijanju lovskega turizma?

Nazvečja zapreka je pravzaprav preslab posluš nekaterih LD do tega vprašanja. Ne morem namreč razumeti, da se članstvo nekaterih LD zapira vase in misli, da je lovišče njihovo ter ne čuti velikih potreb naše družbe in našega gospodarstva po devizah. Z nekaj dobre volje in s spoštovanjem načel upravljanja bi morali ustvariti v loviščih take pogoje, da bi lahko zadovoljili svoje športno lovske potrebe, nekaj pa tudi doprinesli za potrebe družbe. Zavedati se moramo namreč, da lovski turizem ne prinaša samo določenih sredstev upravljavcem lovišč, ampak da z njim povečujemo tudi turizem v širšem pomenu. Primer Pomurja jasno kaže, kako pomemben je lovski turizem za razvoj celotnega turizma, saj je po lovskem turizmu zaživel turizem v Pomurju nasploh. Zato je prav, da se lovske organizacije povezujejo s turističnimi organizacijami v komunah za pripravo skupnih turističnih programov.

Drugi vzrok so še dokaj neurejena lovišča, slaba čuvajska služba in pomanjkanje prave lovske kulture. Menim, da je neznanje tujih jezikov ena najmanjših ovir.

Kakšne možnosti imamo za nadaljnji razvoj lovskega turizma?

Stiki med lovskimi organizacijami Slovenije in lovskimi organizacijami v inozemstvu so vse večji, boljši in trdnjši. Posebno z ozirom na to je zanimanje inozemcev za lov v loviščih naše republike iz leta v leto večje.

Najbolj pa je seveda odvisen razvoj lovskega turizma od pravilne in zadostne gojitve divjadi, s čimer edino lahko ustvarimo potrebno materialno bazo. Glede tega sem nekoliko zaskrbljen, ker stalež divjadi ne raste vzporedno z razvojem lovskega turizma, pa tudi odstrel po naših lovcih se ne manjša na račun odstrela po inozemcih. Zato menim, da bi morali vsa sredstva iz lovskega turizma vlagati izključno v lovišča in to predvsem za dvig staleža (vlaganje, osvežitev krvi ipd.), za čuvajsko službo in »civilizacijo« lovišč (steze, preže). Na tak način bomo izboljšali kvaliteto lovskega turizma in dosegli tudi boljše cene.

Vsaka propaganda proti inozemskemu lovskemu turizmu je škodljiva in je v nasprotju z našimi družbenimi potrebami. Lovstvo ni samemu sebi namen, ampak je sestavni del družbenega dogajanja.

Važen je tudi odnos do tujcev, ki ne sme biti brezbrizen, še manj pa servilen. Inozemski lovci naj se med nami počutijo kot dobrodošli gostje, ki pa naj spoštujejo naše predpise. Naše obnašanje mora biti takšno, da ne jemljemo ugleda našemu lovstvu in naši socialistični domovini.

Uredništvo — elf

Naše glasilo Lovec in še kaj

Mirko Lamprecht

Pod gornjim naslovom je bil objavljen v 2. številki 1963 našega glasila članek izpod peresa Staneta Mlinarja.

Dovolil bi si k omenjenemu članku nekaj pripomb, ker se v celoti s člankom ne strinjam. Že sam (avtor) navaja, da bo prišel morda z nekaterimi pisci v nesoglasje. Poudarjam, da se ne oglašam kot pisec, pač pa mi kot vestnemu bralcu našega glasila nekatera mišljenja o vsebini Lovca niso povsem po volji.

Ne razumem, zakaj naše glasilo ne bi prinašalo več člankov o lovu v tujini, zakaj ne bi smeli brati in slišati tudi mnenja tujih avtorjev in lovskih strokovnjakov. Sam S. M. piše, da je tudi prav, če vemo, kako love drugod. Jaz pa mislim, da ni samo prav, temveč tudi potrebno in pa še nadvse zanimivo. Tukaj ne mislim samo lovskih običajev in doživetij, temveč tudi lovsko znanstvene raziskave in razna dognanja, ki so mnogokrat vezana z ogromnimi stroški in večletnim trudom ter opazovanjem. Zakaj potem o teh stvareh pri nas ne bi pisali, ko, po mojem, na ta način pridemo večkrat poceni do raznih rezultatov in ugotovitev.

Zakaj bi ravno mi lovci morali biti tako ozki in utesnjeni ter se seznanjati le z domačimi lovskimi doživljaji, navezani zgolj na domače lovske strokovnjake, ko vendar vemo, da jih nimamo preveč. Pa tudi v lovsko strokovno delo in raziskave vlagamo še zmeraj premalo, da bi mogli sami reševati mnoge probleme.

Poglejmo nekoliko okrog sebe. Kako bi izgledale razne naše ilustrirane revije, če bi poročale le o domačih dogodkih, kako bi izgledal npr. »Prometni vestnik« s samo našo avtomobilsko industrijo in prometnimi problemi, kako »Življenje in tehnika«, »Filmski vestnik«, razni strokovni bilteni itd., celo dnevni časopis si je v taki obliki težko zamišljati. Tudi naše glasilo je strokovno glasilo in zakaj naj bi pri Lovcu bilo drugače in ne bi smeli v njem brati člankov tujih avtorjev, ter biti seznanjeni z lovskimi običaji in lovom samim v drugih deželah. Upam, da me kdo ne bo napak razumel, da karkoli propagiram ali da mi ni za domače članke. O pač, še premalo jih je, in z veseljem bi jih prebiral še več, če bi jih le bilo.

Sam S. M. piše o napredku v naši lovski organizaciji, ki bi si ga ne bilo mogoče misliti brez strokovnega lista in literature. Hkrati pa pozablja, da je ta napredek vezan v precejšnji meri tudi na dogajanja in spoznanja v ostalem lovskem svetu.

Ker sem ravno dobil iz knjigovoznice zadnje tri letnike Lovca in ravno ti letniki so mišljeni, sem jih ponovno temeljito predelal, pa si ne morem predstavljati, kaj je S. M. toliko motilo, ker nobenega članka direktno ne omenja.

Precej pretirana pa je po mojem trditev, da se ob vsem tem še toliko vpletajo tujke in da je vprašanje, s kakšno izobrazbo se bomo lovci še sploh razumeli. Kakor povzeman iz pisanja S. M., je sam iz rudarskih revirjev, verjetno okoli Trbovelj ali Zagorja. Naj mimogrede omenim, da tudi jaz živim med rudarji, le da med mežiškimi in da sem delavec s povprečno šolsko izobrazbo, pa me tujke najmanj motijo. Saj so večinoma v oklepajih in

Foto R. Čenčič

se tudi brez posebne šolske izobrazbe prav dobro razumem z lovci in našim Lovcem.

Najbolj pa me je prizadela in razočarala opazka, ki mi je tudi dala povod, da sem napisal te vrstice, namreč, da so morda v tem tudi vzroki, da je marsikatera številka Lovca monotona. Jaz sem čisto drugega mnenja ter mislim in upam, da tudi nisem osamljen v tem prepričanju, ker ravno taki članki in poročila poživljajo naše glasilo. Po mojem mnenju celo manjka zlasti kratkih vesti iz tujine, kot so v našem lovskem oprtniku in ki so posebno zanimive, saj opisujejo razne zanimivosti iz živalstva, lovske prekrške, motorizirani divji lov, ki ga je vedno več, razne obsodbe divjih lovcev, ki so precej ostrejšje kot pri nas in podobno. Pa tudi kak daljši članek o lovu na veledivjad npr. v Afriki, ne bi bil odveč. Saj vemo, da so sila redki Slovenci ali celo Jugoslovani, ki imajo priložnost, da se udeležujejo takih lovov v tujini, še redkejši pa so tisti, ki bi o teh stvareh kaj pisali ali poročali. Morda zaradi pomanjkanja časa ali pa kar iz udobnosti. Kaj je potem tako hudega, če pride v naše glasilo kak preveden članek tujega avtorja. Večkrat pa je skoraj potrebno, da pri tem ostane tudi kaka tujka. Mislim, da zavoljo posebnega poudarka ali pa bolj zaradi originalnosti posebnih izrazov, ki pa so večinoma tudi raztolmačeni. Tudi tuji se v svojih lovskih revijah ne držijo docela čistega jezika in večkrat vnesejo kakšno tujko, ko pišejo o lovskih doživetjih drugod po svetu. Prav dobro se spomnim sestavka, ki ga je v nemški reviji objavil Nemeč, ki je pri nas lovil gamse v okolici Skofje Loke. Če se ne motim, je pisal o samotarju z Ratitovca. V omenjenem članku sem našel besede, ki so dobesedno napisane: »Sernjak«, »Maca pet«, »Oditsch«, »Emtiboga« in še več takih, ki jih pa na srečo ni vseh v oklepajih pojasnil. Objavljena je bila celo slika našega lovca spremljevalca z uplenjenim gamsom. Mislim, da je tiste besede malokdo razumel in da ga zaradi tega nihče ni

napadal in je bil kljub temu zelo zanimiv članek. Takih in podobnih stvari sem bral že precej. Pri nas pa se kaj takega ne sme zgoditi in že se najde kdo, ki to skritizira. Mislim, da so taka gledanja že malce zastarela, če le že niso blizu malomeščanstvu. Kljub temu, da S. M. pravi, da v svojem mišljenju ni osamljen, pa jaz upam, da bo ostal le bolj osamljen primer, ker bomo sicer res kmalu imeli monotono lovsko glasilo. Sem osebno tudi proti dolgim raztegnjenim strokovnim člankom, polnih enačb in formul, ki bi se včasih res dale poenostaviti. Vendar takih pravzaprav že dolgo nisem opazil v našem glasilu. Končno pa, če nekoga stvari ne zanimajo, ni nujno, da jih bere. Moramo biti pač toliko tolerantni in razumeti, da se ne da za vsakogar vse po volji pisati.

Dotaknil bi se samo še na kratko problema članstva, kajti o tem bi se dalo dosti pisati. Tudi tukaj se popolnoma ne strinjam z omenjenim člankom, ko pravi, da je danes mogoč vstop v lovske družine le slojem z višjimi dohodki in da žal marsikomu zaradi gmotnega stanja to ni mogoče.

Če bi to pisal kdo iz pasivnejših krajev kot so rudarski, bi mogoče še verjel. Po mojem pa si lahko vsak državljan, ki le ni kak poseben delomrznež in ki je nekje v delovnem razmerju, privoščiti še kak šport ali ima kakšnega posebnega konjička, če le ne pogleda prerad v kozarec ali karte. Vsak šport in razvedrilo pa seveda nekaj stane in kdor ima za nekaj res veselje, bo za to tudi nekaj žrtvoval. Kdor je torej lovec z dušo in telesom, bo tistih nekaj tisočakov, kolikor je letna članarina, lahko pogrešal. Kar se tiče opreme pa ni nujno vse naenkrat. Saj je danes končno era posojil. Druge izdatke za lovski sklad in vzdrževanje lovišča pa vsaka lovska družina, ki kolikor-toliko umno gospodari, itak krije iz dohodka lovišča in ne bremene lovcev.

Kar se tiče lovcev z večjimi dohodki in z malo časa za lovišče — razen za lov — se da z družinskimi poslovniki vse dobro urediti.

Poglejmo še malo okrog sebe, da vidimo kakšne bajne vsote plačujejo po svetu za zakupe lovišč, ki jih niti zdaleč ne morejo kriti z odstrelom. Ali, kakšne vrtoglave vsote ponujajo po časopisnih oglasih za odstrel srnjaka, gamsa, jelena ali karkoli. Tam je pač treba nekaj imeti pod palcem, da lahko loviš. Pri nas pa, tovariši lovci, bodimo iskreni in roko na srce, še zmeraj razmeroma poceni lovimo. To pa se imamo v polni meri zahvaliti našemu naprednemu lovskemu zakonu in pa današnji družbeni ureditvi.

Kanjam in sovam delamo krivico

Ivan Šepulj Lovski muzej Bistra

Skoraj vseh svojih petdeset let sem preživel v loviščih, mnogo v nižinskih loviščih med fazani in jerebicami. Sicer pa, kaj bi pisal o sebi, dovolj na široko so me predstavili v letošnji majski številki »Lovca« med jubilanti moji lovski tovariši. Hvalevredno je, da v »Lovca« piše tudi naš lovski naraščaj, vendar si kot poklicni lovec in preparator dovoljujem nekaj pripomb k dopisu podmladkarjev LD Jošt v letošnji aprilski številki našega glasila, v rubriki »Mladi pišejo«.

V navedenem dopisu je naštet, kaj vse so našli v želodcih kanj. Jaz jim verjamem, toda ne verjamem, da so kanje polovile ptice, katerih ostanke so našli v njihovih želodcih. Minula zima je bila izredno huda, številne ptice so poginile od gladu in mraza, ki so jih potem lahko kot mrhovino pospravile kanje. Kanja namreč nima sposobnosti, da bi lovila zdrave ptice. Dokaz za to je že dejstvo, da kanje nikdar niso mogli priučiti za sokolarjenje. Prav tako zame ni noben dokaz, da je kanja roparica, ki jo je treba dati na črno listo, če se ujame v skopec z nastavljeno živo ali mrtvo vabo. V praksi sem ugotavljal leta in leta, potrjujejo pa tudi znanstvene ugotovitve, da se večina naših kanj čez zimo preseli. Normalno jih ostane le toliko, kar se jih lahko preživi s poginulimi in onemoglimi

živalmi. Kaj je torej laže kot prijati privezan oziroma nastavljen plen! V brošuri »Der Greifvogel im Niederwildrevier« je na 19. strani napisano: Nobena ujeda ne kaže večjega pomanjkanja lovske strasti kot kanja. Kjer se v hudih zimah kanji posreči loviti fazane in jerebice, je lovec kot gojitelj slabo izpolnil svojo nalogo pri oskrbovanju krmišč za malo divjad, kajti kanja napade največkrat le od gladu onemogle ali ranjene jerebice in fazane.

Nemška lovska revija »Die Pirsch« št. 11 od 25. maja t. l. piše med drugim, da je v minuli hudi zimi poginilo na tisoče kanj. V hudi zimi 1951/52 sem sam npr. našel kakih sto metrov od gradu Bistra pod eno samo smreko kar tri poginule kanje, ki so bile — kakor pravimo — sama kost in koža. Zakaj torej v hudih zimah od lakote poginejo številne kanje in sove, kragulj in skobec pa le izjemno? Saj je vendar pozimi dovolj ptic in drugih živali, ki jih je še laže loviti kot v drugih letnih časih, ker so brez kritja in se v snegu še bolje vidijo. Toda kanja po naravi ni usposobljena za lov na ptice, drugih živali, ki spadajo na njen jedilni list, pa zmanjka.

Zgodi se, da kanja za svoj življenjski obstoj skuša ujeti tudi divjad, ki jo sicer pod normalnimi okoliščinami ne napada. Isto, kar velja za človeka in druge živali v stiski, velja namreč zanjo. Toda temu lahko odpomoremo s polaganjem poginulih živali, od katerih naj bodo večji štirinožci odrti. V svoji lovski praksi sem tako delal in moram reči, da kanje pozimi niso napravljale škode. Švicarski tednik »Der Sonntag« je 24. februarja letos napisal: »Ali veste, da ena kanja na leto normalno polovi več miši, kot zmore to en poklicni lovec na miši s svojimi pastmi? Za to delo temu lovcu plačajo 3000 do 4000 frankov (tj. 500—700 tisoč din). Torej se spleča našemu pernatemu prijatelju (kanji) v hudi zimi pomagati itd.« Isto kar velja za kanje, velja tudi za sove. Govoriti o lovski škodi po sovah, je samo dokazovanje nepoznavanja dejstev. Ne vem, zakaj so nam sploh še potrebna znanstvena ugotavljanja, če jim pa ne verjamemo in jih skušamo izpodbijati z izjemami.

Trditev, da s kemičnimi sredstvi lahko uničimo miši, je zame zanikanje pomembnosti bio-

Foto T. Hafner

loškega zatiranja škodljivcev v naravi sploh. Kajti kemičnih sredstev nimamo samo proti mišim, imamo jih tudi proti sadnim in drugim rastlinskim škodljivcem. Zakaj se potem sploh še zavzemamo za zaščito koristnih ptic pevk, če biološko ravnotežje v naravi ni važno. Toda naj-novejša znanstvena dognanja prihajajo do dru-gačnih zaključkov, ki že zopet poudarjajo bio-loško zaščito. Kemična sredstva, zlasti na bazi arzena in fosforja, so dvorezen nož. Znano je, da je v 1 letu v Vojvodini v osiješkem okraju pri zastrupljanju miši s cink-fosfitom poginilo — 40 000 jerebic.

K predlogu podmladkarjev, da se je glede koristnosti oziroma škodljivosti kanje treba nasloniti na zapažanja lovcev iz nižinskih lovišč, pripominjam, da bi prišla v poštev samo siste-matična ugotavljanja. Kljub temu, da biotop delno vpliva na prehrano vsake živali, sem prepričan, da znanstvenih ugotovitev ornitolo-gov in lovskih strokovnjakov Röriga, Utten-dorferja, Greschika, Pekića in drugih, ki so na-vedeni v »Anketi o kanji« v 12. številki lan-skega »Lovca«, ne bi mogli bistveno korigirati. Kot preparator sem pregledal želodce mnogim kanjam. V celoti se strinjam z izjavo tov. Vik-torja Herforta, objavljeno v navedeni »Anketi o kanji«.

V času mojega službovanja pred vojno v znanem gojitvenem lovišču Belje so bile kanje tam popolnoma zaščitene zaradi koristnosti. Lov-ski čuvaj, ki je npr. pomotoma odstrelil kanjo, je moral plačati 100 dinarjev kazni, kar je tedaj pomenilo že veliko. Kaže, da so glede kanje v Vojvodini še sedaj istega mnenja. V »Lovačkih novinah«, ki izhajajo v Novem Sadu, je bil čla-nek »Lovci in ptice ujede«, objavljen 15. 2. letos, zaključen takole: »Ujede imajo v naravi po-membno sanitarno nalogo in predstavljajo iz-redno važen faktor naravne selekcije, ki je resen stimulanus progresivne evolucije. Zato ne bodite ubijavci svojih prijateljev! Preden namerimo puško na ptico ujedo, premislimo in streljajmo samo v primeru, ko se prepričamo, da je pred nami kragulj, skobec ali močvirski lunj!«

V Sloveniji je vsako leto pobitih mnogo kanj, toliko, da kanje pri nas že danes več ne bi bilo, če ne bi bila zaščitena v sosednjih in drugih državah. Kanjam dejansko delamo kri-vico z našim lovskim zakonom kot pri točko-vanju za uplenjene roparice. Na vidiku je nov lovski zakon. Če se bomo pri vprašanju, ali naj bo kanja zaščitena ali ne, pustili vplivati od slučajnih zapažanj in sumničenj, bo kanja go-tovo ostala tudi v bodoče izven zaščite. Če bomo pa upoštevali znanstvene in strokovne izsledke, pa mora dobiti vsaj lovopust. Na ta način bo možno nekatere izjeme med kanjami, ki sem in tja napravijo kako škodo, odstreliti v lovni dobi.

Orlovo gnezdo

Rado Čenčič

Temna senca planinskega orla se je potegnila preko doline, vsa grozotna in zveržena je zginila v redkem smrečju in se ponovno pojavila na strmih pečinah.

Na ozki polici pod Triglavskim ledenikom je stara gamsja koza svareče zapiskala in mlado kozle se je stisnilo k njenim bokom.

V dolini Zadnjice so se topili poslednji jeziki ostankov mogočnih plazov, ki so vso zimo grmeli s pobočij. Vsa lepota in moč je zginila iz njih, umazani in spodaj nagrizeni so odcejali zelenobelo snež-nico, ki je nižje v dolini dajala Soči tisto značilno spomladansko barvo.

Pomlad je prišla tudi v Trento. Stari samotar se je pomaknil v višje lege, se pasel in poležaval v nedostopnih kotah.

Pod Jalovcem je bilo vse živo. Močan trop gamsov je mulil travo in prva sveža zelišča nad obronki rušja in poslednjih macesnov na robu gozdne meje. Mlada kozleta so počenjale svoje vragolije, poskakovala in postajala na vrhu skal ter s svojimi črnimi kožuščki dajala vtis malih hu-dičkov.

Pod Špičko sta se dva triletna kozla preganjala po strmih robih, toda na vrh nista mogla, ker se jima je zdel tvegan skok na zadnjo polico. Stala sta na robu prepada in celo večnost buljila v melišče, kjer se je pasel manjši trop. Kot bi ju ustrelil, sta odskočila in nadaljevala s svojo igro. Zapodila sta se po robah, nato v melišče, skozi rušje in že sta bila na zaplati snega, ki je še ostala od plazov. Nekaj skokov v desno in levo, nekaj skokov v zrak, zadnje noge sta pritegnila pod vamp in že sta se prav po gorensko dričala po zadnjicah čez sne-žišče.

Trentar Joža se jima je kljub utrujenosti od srca nasmejal. »Lahko sta vesela, ko vama kot mula vlačim sol, da se bosta z njo poslaskala,« je brundal skozi polna usta, založena s kruhom in zaseko.

Joža je počival s težkim nahrbtnikom, nato-vorjenim s soljo, na zadnjem zavoju ozke kozje steze, ki se je kot las vila skozi rušje in se zgubljala v kamnitih gmotah, ki so se stoletja rušile z vrhov Julijcev.

Ob istem času je Trentar Tone iz doline Zad-njice opazil grozečo senco, ki se je potegnila čez dolino. Pogled mu je šinil v nebo in kar stisnilo ga je pri srcu. Od Luknje, okrog pobočil proti Vršiču, se je pripeljal mogočen planinski orel. S srepim očesom je motril okolico in se za Toneta sploh ni zmenil. Plaval je v zraku, ne da bi zamahnil s pe-rutmi in izgledalo je kot da miruje. Sunki vetra pa so ga dvigali v višave in vedno znova poganjali v globino. Veliki kopasti oblaki, beli, sivi in v ko-renu črni, ožarjeni od večernega sonca, so dajali tej veličastni pojavi med mogočnimi vršaci čudo-vito ozadje.

Kot bi narava odrevenela, se je zdelo Tonetu; in prav je imel. Planinski zajček si je samo z enim očesom upal poškiliti proti nebu, uho pa se mu je kar povesilo od strahu. Ruševka se je še bolj pri-lepila pod vresje, kjer je ležala, le stari samotar z enim roglom, dober Tonetov znanec, je nepremično stal v melišču in čakal.

Tone je spremljal orla z daljnogledom.

»Ti mrcina razbojniška, ti že pokažem!« je godel in si popravil težak nahrbtnik, ki ga niti odložil ni, ko je zagledal orla.

Križi v starem, toda dobrem vojaškem daljnogledu mu je zaplesal po skalni steni in se ustavil na ozki polici, kjer je stala koza, za njo pa mladiček. Kozle se je pomaknilo med kozo in steno, koza pa je nepremično motrila orla, ki se je vozil nad njo.

Tone je odložil nahrbtnik.

Takrat se je kralj višav pognal v napad. Tone je čutil, kako so peruti rezale zrak, ko se je spustil nad kozo. Peruti na pol ob telesu, trup zleknjen, rep razširjen, odprt zakrivljen kljun in naprej stegnjene noge z razširjenimi kremplji — kakor demon se je spuščal proti polici.

Koza ga je čakala na široko stoječ s sprednjima nogama, z naprej stegnjenim vratom, glavo podvito nizko pri tleh, tako, da so ji konice rogljev izzivajoče štrlele navpik.

Ko bi ropar moral pasti na kozo, je bliskovito razširil peruti, udaril z desno perutnico po kozi in že je spodrezal zrak in se pognal v nebo, toda kot strela je ponovno prešel v napad in s perutmi udarjal po kozi.

»Hudič, zmotal bi jo rad, da bi mu zgrmela s police v prepad«, je klet Tone in od nervoze prestopal z noge na nogo.

Orel je neutrudno napadal, udarjal s perutmi in se zopet poganjal v zrak. Koza pa je stala nepremično, le pri vsakem napadu je sunila z roglji navzgor. Kozleta sploh ni bilo več opaziti, revše se je moralo prilepiti k steni in trepetaje opazovati borbo svoje matere.

Za Tonetom je zaropotalo kamenje in se valilo v sosednje melišče. Ozrl se je. Štiri koze z mladiči so v divjih skokih bežale proti rušju. Na vsakem robičku so se ustavile in čakale mladež, da jih je dohitela. Orel pa je neumorno napadal.

Dovolj mi je tega!« pravi Tone, pomeri s puško proti orlu in ustrelil.

Rezek, oster strel se skoraj ni slišal, toda njegov odmev se je vrnil in udaril ob pečevje, se razlegel po dolini in izginil proti vrhu skozi Luknjo.

Orel se je pognal visoko v nebo in izginil za prvimi obronki navpičnih skal. Koza in mladič pa sta v divjih skokih prečkala usodno polico in izginila v razpokanem skalnem terenu.

Tisto noč sta Joža in Tone spala vsak v svoji lovski koči, Joža pod Jalovcem, Tone pod Triglavom. Oba je na pogradih premetavala misel na orla, ki jima je vsak dan odnesel mladega gamsa za svoje mladiče.

Oba sta preklinajala in se jezila, da ne dobita z Bleda* dovoljenja za odstrel roparjevih mladičev. Toda vrag z dovoljenjem, saj niti gnezda še nista odkrila.

Poslednja zarja je za Bavškim Grintavcem izginjala v vse gostejših oblakih. Pod Špičko je že usekala strela in dež, ki se je ulil, je uspaval oba trentarska lovca, da sta sredi jeze in utrujenosti zaspala.

Orli so bili v Trenti stalni gostje. V letih, ko niso gnezdili, niso bili tako opazni kot tista leta, ko so imeli enega ali dva mladiča. Posebno v spomladanskem času, ko je bilo treba vsak dan prinašati požrešnemu naraščaju svežo hrano, sta bila stara dva neutrudno na lovu.

Res je edinstven in veličasten pogled na to mogočno ptico, ko kroži nad čudovitimi vrhovi naših Julijcev. Njegovi rezki klici »piv-piv« pa ti tudi povedo, da naša lovišča drago plačujejo to edinstveno lepoto.

Ko se po eden ali dva mladiča izvalita, jima je treba dnevno prinašati svežo hrano. Pri tem orlovski par ni izbirljen. Od gamsjega mladiča, planinskega zajca, do ruševca, vse jima pride prav. Najbolj pa so izpostavljeni gamsji mladiči. Orel najraje napade kozo z mladičem, ki je sama, v skrajni sili pa napada tudi gamse v tropu; toda taki napadi so navadno brezuspešni.

Spominjam se dogodka pred leti, ko sem lovil ruševca pod Kukom nad Sočo s trentarjem Flajsom. Lov na ruševce se je bližal koncu in njihovo petje je bilo zelo slabo. Ves teden sva z lovцем posedala pred lovsko kočjo in opazovala gamse na pobočjih Kuka.

Vsak dan se je med deseto in enajsto uro okrog vrha Kuka pripeljal mogočen orel. Bila je nedelja in ker mi je posedanje presedalo, sem vzel daljnogled in se povzpел na uro in pol oddaljeni vrh.

Ko sem bil na vrhu, sem v večji kotanji opazil tropič gamsov, samih kozà in mladičev.

Ne vem od kje se je vzel, toda naenkrat je orel bliskovito napadel. Žvižgi koz, gomazenje in tropič je bil v hipu združen v gostem krogu, sredi katerega so se gnetli mladiči. Obroč kroga so tvorile koze in nemirno pričakovale nov napad. Kljub večkratnim napadom, orlu ni uspelo odnesti mladiča. Toda zagotovo ga je dobil drugje.

Če pomislim, da stara orla cela dva meseca prinašata svojim mladičem vsak dan po enega kozleta, ugotovim, da za užitek gledati kraljevo ptico, plačujejo naša lovišča previsok davek. Nič čudnega torej, da se je uprava lovišča, za primer roparskega uničevanja gamsjih mladičev odločila, da je treba gnezdo najti, mlade orlice pa uničiti.

In to nalogo so dobili trentarski lovci Ciril, Joža in Tone.

Po dolinah je ležala gosta megla, le ob nekaterih pobočjih se je vila navzgor in tvorila čudovite podobe fantastičnih stebrov. Na vzhodu je izza hribovja vzhajalo kot reta veliko sonce in ožarjalo vrhove okrog Zadnje Trente. Nekje ob neprevozni cesti na Vršič je bavkal srnjak, nižje doli proti izviru Soče mu je odgovarjal drugi z bolj zamolklim glasom. Tone si je grizel kolena čez melišče s težkim nahrbtnikom, polnim soli, s katero je polnih solnice na obronku gozdne meje. Z delom je bil do devete ure gotov, nato pa je sedel na rob in opazoval nebo v želji, da ugotovi, v kateri smeri imata orla gnezdo.

Joža je solnice napolnil že prejšnji dan, zato je malo poležal in nekaj kasneje odšel na pot po stezi proti Vršiču, tudi z namenom, da opazuje smer leta orlov.

Že po dosedanjih opazovanjih jima je bilo jasno, da orla gnezdita nekje nad Zadnjo Trento v trikotu Zadnja Trenta, dolina Zadnjice in cesta na Vršič. Orla sta s plenom vedno letela v to smer, zato sta Joža in Tone ta dan tudi opazovala iz preglednih točk ta trikot.

Okrog enajste je Joža opazil črno piko v smeri Jalovca. »To je orel! Izgleda, da sem ga zaspal, ker ga nisem opazil, ko je letel v to smer,« si je mislil Joža in spremljal orla z daljnogledom.

»Gamsa nese!«

Črna pika je postajala vedno večja in celo s prostim očesom se je že dalo opaziti, kako orlu izpod krempljev visi nekaj temnega. Letel je visoko in od časa do časa zamahnil z mogočnimi perutmi. Ze je bil nad Jožo.

»Da, gamsa nese!« je ponovno ugotovil Trentar.

Orel se je začel spuščati v smeri Kuklje. Ker se njegov obris ni več odražal od modrega neba in še v smeri sonca je letel, je moral Joža skrbno paziti, da ga ni izgubil iz daljnogleda v temnih sencah hribovja. Orel je izginil nekje v hribu Kuklje.

Pride konec.

* Dovoljenje v lovopustu izda Republiški sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo SRS.

Po gamsovih stezah Gorenjske

Janez Jureš

Kot vojni invalid sem bil poslan na zdravljenje v Mojstrano na Gorenjskem. To pot sem prvič prišel med gorenjske planine. Kot lovcu se mi je pa nudila izredna priložnost, da se seznanim z lovom v gorskih goličavah. Veselil sem se plezanja po gorah, vabil me je Triglav, toda še bolj me je mikal — gams. Že predhodno sem si pri LD Mojstrana izposloval odstrel gamsa. Takoj po prihodu v zdravilišče sem se seznanil s prijaznim gospodarjem družine in lovcem Maksom, mojim vodnikom, pa tudi z ostalimi lovskimi tovariši, ki so mi vsi izrazili iskreno dobrodošlico. Ko sem opravil vse formalnosti in skrbno pristrelil risanico, sva z vodnikom odrinila v planine proti Visokem. Po dobrem dveh urnem vzpenjanju sva se pod mogočnim borovcem oddahnila in podprla, saj nama je bilo pošteno vroče. Potem je Maks postajal čedalje bolj počasen in oprezen. Jaz sem ga v vsem posnemal. Vzpenjala in spuščala sva se, oprezovala in poslušala. Na kakih 200 metrov opazim čednega srnjaka, ki naju je hitro dobil v nos in z glasnim bokanjem zginil v dolino. Teren je postajal zelo skalnat in poraščen z borovci. Maks obstane in ko se mu oprezno približam, presenečen opazim trop gamsov, ki so v gosjem redu skakali za vodnico. Zaradi daljave nisva mislila na strel.

Že v mraku sva prispela do skoraj 200 let stare pastirske kočice na Visokem. Maks je skuhal izvrsten čaj iz listov brusničja, ki jih je spotoma nabral in se je po večerji imenitno prilregel, še bolj

Janez Jureš, LD Križevci

pa počitek v široki slamnati postelji, kateremu so pozvanjali kravji zvonci.

Jesensko jutro je bilo brez oblaka, le rahla sapica je vela od triglavskih sten. Prvi jutranji sončni prameni so obsijali najvišje vrhove Triglava, Stenarja, Razorja in Rjavine... Nehote je roka segla po aparatu, da je ovekovečil čudovito jutro v planinah. Nekaj pred peto sva se odpravila na zalaz. Ponavljali so se isti prizori, ista presenečenja. Opazila sva več koz z mladiči, le tu in tam nama je kakšen previden kozel pognal mravljinca po koži, ko je iz neposredne bližine z glasnim žvižgom planil po skalovju.

Proti večeru sva prispela do novozgrajene, prijetne sodobne kočice v Brlogu. Z nočjo so se nama pridružili še trije lovci in v prijetni družbi je po nekaj dneh mrzle hrane okusna topla večerja izborna teknila.

Drugo jutro je bil moj zadnji zalaz. Z gamsom nisem več računal, toda kljub vsemu sva z vodnikom poskusila zadnje. To jutro se nama je pridružil gospodar družine in že rano smo krenili proti planini na Dovški babi. Proti poldnevu smo prišli pod vrh Dovške babe in izmučeni malo posedeli in prigriznili. Tudi ta zalaz je bil jalov; pregnali smo le nekaj kozarije in divje kuretine. Zmenili smo se, da se še pred nočjo vrnemo v dolino. Bil sem precej utrujen, še bolj pa slabe volje. Vodnik Maks je v tem trenutku zagledal na grebenu gamsa, ki se nam je počasi bližal, pa se nenadno obrnil in se zgubil med skalovjem. Ta gams me je ponovno opogumil in lovske tovariše sem pregovoril, da smo mu sledili. Previdno smo se tihotapili proti vrhu. Vrh je bil v megli, ki jo je veter večkrat razgnal, da smo na vrhu opazili trop gamsov. Toda še preden smo se približali, se je trop razbežal. Gosta in mrzla megla je rezala v obraz, o gamsih pa ni bilo sledu. Kljub vsemu sem bil dobro razpoložen, saj sem bil sedaj na najvišjem vrhu, kar sem jih kdaj preplezal. Pogled na sosednje vrhove je bil veličasten, zlasti na po-beljeni Triglav. Zelel sem si, da se povzpnem nanj.

Že smo se nameravali vrniti, ko opazim, da se je na robu previsa nekaj zganilo — tovarišema sem hotel reči, da vidim ruševca — ko izza skale skoči gams, se obrne in misli skočiti proti ruševju. Toda bil sem hitrejši. Z vso naglico sem stisnil risanico in z močnimi odmevi je odjeknil smrtonosni strel. Črni vitez naših planin se je zgrudil in negiben obležal med ruševjem. Presenečeni nad doživetjem smo se objeli. To je bil vrhunec vseh mojih doživetij. Lovska tovariša sta mi čestitala in za klobuk sem si zataknil s krvjo orošen rušev vršiček, gams pa je dobil zadnji grizljaj.

Polni notranjega zadovoljstva smo se vrnili s plenom v kočico, kjer so nas čakali ostali lovci, ki so slišali strel. Tudi ti so mi prisrčno čestitali. Vsi vedri smo pred večerom prišli v gospodarjev dom in prijazna gospodinja Stanka nam je pripravila okusna gamsova jetra.

Za slovo od Gorenjske sem s tremi tovariši organiziral še pohod na Triglav, čeprav je bil čas za turo že pozen. Vzhodna stran Triglava je bila poledenela in po vseh štirih smo plezali vedno višje. Po dveh urah smo premagali glavo »snežnikov kranjskih siv'ga poglavarja«. Nepozaben je bil razgled čez meglena morja, ki so pokrivala doline. Tako sem se hvaležno poslovil od čudovitih naših planin, gorskega lova ter veselih in gostoljubnih gorenjskih lovcev.

Pogon na medveda*

Simo Čavić

Bilo je zadnjega marca 1963. Nekaj ur po polnoči smo na konjih krenili iz Skender Vakufa v Bosni proti vasi Mokri Lug. Tam v bližini je kanjon reke Ugar, dolg nekako štiri kilometre. V njem je pravo domovanje medvedov. V kanjonu je namreč mnogo brlogov, v katerih medvedje prespe zimo. Semkaj so me prijatelji povabili na lov.

Noč je bila hladna. Mesec in zvezde so sem in tja zagrinjali oblaki. Bojim se slabega vremena, pa vprašam lovca domačina poleg sebe, če bo sneg. Tovariš Spasoje mi odvrne: »Ni izključeno, da bo sneg, ker smo okoli 850 m visoko.«

Pričelo se je svitati in divja narava prebujati v rahlem dežju. Jahali smo skozi zaselke in vasice do Mokrega Luga.

Za restanek smo se dogovorili v šoli. Toda ljudi ni bilo. Ker je deževalo, so mislili, da lova ne bo. Vprašal sem učitelja, če se splača iti na lov, ker je slabo vreme, pa tudi gonjačev ni. »Ne skrbi, prijateljček, gonjači bodo tu čez pol ure, pa tudi vreme se mora popraviti«, odvrne učitelj. In res, medtem ko so se jeli zbirati gonjači, se je tudi vreme izboljšalo. Učiteljeva žena nam je pripravila kosilo s prekajenim ovčjim mesom. Pred šolo se je zbrala gruča mož, žena, deklet in otrok s psi vseh mogočih vrst.

Dogovorjeno je bilo, da se gonjači razdele v dve skupini. Prva bo pritiskala po kanjonu navzdol, druga pa ga bo spodaj zaprla, tako da medvedi ne bi šli naprej, ampak na moje stojišče. Vsaka skupina je dobila svojega vodnika. Z menoj so šli učitelj, Brko, Spasoje, Duško in dva dečka, ki sta nam nosila prtljago. Končno smo prispeli na cilj. Ko sem stopil na rob kanjona, ki je izredno globok, se me je skoraj lotila vrtoglavica. Brko nas je postavil na tri stojišča. Jaz sem zaprl tretji izhod iz kanjona. Na kraju moje zasede smo našli svež sled medveda, ki se je spustil v kanjon. »To je dobro«, reče Brko, »to pomeni, da so medvedje zagotovo spodaj v kanjonu. Sicer se medvedi konec marca umaknejo iz te ozke doline in se raztepejo po gozdovih za hrano«.

Odložili smo vse nepotrebno, ker se je veter popolnoma umiril in nas je sonce toplo grelo. Idealno vreme za lov. Mirno sedimo v zaklonu Duško, učitelj, eden od dečkov in jaz. Po eni uri čakanja zaslišimo pasji lajež in kmalu za tem strel. Medved je krenil na prvo stojišče, kjer je Spasoje. S strelom ga je pognal nazaj v kanjon. To pot namreč nihče razen mene ni smel streljati na medveda. V kratkem se na dnu kanjona tik ob reki pojavijo trije medvedi. Tedaj pa so naredili gonjači napako, ker je skupina gonjačev, ki je zapirala izhod iz kanjona prezgodaj dvignila hrup. Zato so se medvedje obrnili nazaj proti pogonu. Spretni gonjači pa so jih z vpitjem in laježem psov

* V Sloveniji ne streljamo medvedov na pogonih. Izjemno se prirejajo pogoni le na medvede, ki pričnejo delati škodo na domači živini. To mogočno divjad lovimo pri nas danes z visoke preže ob mrhovišču. — Ur.

Foto Simo Čavić

zopet obrnili proti meni. Dva manjša medveda sta zavila na desno pod skalne stene, da sem ju zgubil izpred oči. Velik medved, ki ga je naganjal oster pes, pa se je obrnil proti meni. Iz kanjona odmevajo klici gonjačev. Medved gre počasi, a naravnost proti meni. Privzdigujem risanico in mirim napete živce. Sedaj se prično razburjati že moji spremljevalci. »Streljaj, Simo!« mi prišepetavajo. Toda odločim se, da spustim medveda na petdeset metrov. Hitro snamem s puške še daljnogled, ker mi za tako oddaljenost ni potreben. Ko se je medved izmotal izza grma, se je naenkrat ustavil. Dvignil je levo šapo in obrnil glavo proti meni. Toda vtem je bil že na muhi moje puške. Samo rahel stisk prsta in medved se je zrušil v ognju brez glaslu. Še enkrat se je skušal dvigniti, a zaman. Toda prevalil se je navzdol. Mojim spremljevalcem, posebno pa meni, je zastal dih ob misli, če se zakotali v kanjon, da se bo razbil. Na srečo pa se je ustavil ob drenovem grmu.

Vsi moji spremljevalci in gonjači so mi čestitali. Nastalo je pravo ljudsko veselje, saj je padel medved, ki je domačinom povzročal veliko škodo.

Pod Duškovim strokovnim vodstvom smo potem medveda na mestu odrli. Osedlani konj, na katerega smo hoteli natovoriti medvedovo kožo, se je pričel vzpenjati in brcati na vse strani, češ, da ne bo nosil kože stoletnega sovražnika. Skozi naselja in vasi, prav do Skender Vakufa, nas je spremljala velika gruča ljudi. Mnogi so rekli, da tako lep in velik medved v tem kraju že dolgo ni padel.

Foto Simo Čavić

iz lovskega oprtnika

O lovcih Meniševcih

Po ustnem izročilu mojega pok. očeta, roj. 1856, ki je bil tudi lovec, so v prejšnjem stoletju od 1850 dalje bili »jagri« tile možje: Jakob Malenski gor., Jože Malenski dol., Miha Kranjc, Franc Hren in njegov brat Jakob Švigelj, Tonk Hren iz Bezuljaka, sodnik, Strgulec, vsi iz Begunj, Švigelj in Simč iz Kožljeka, Brežč iz Dobca in Franc Petrič (moj oče) iz Selščka. To bi kazalo, da je bila že takrat tu lovska družba ali lovski klub. Takratni graščak Gale je tedaj od svojega lovišča odstopil Meniševcem del lovišča — Ravnik, ki je krasno lovišče za veliko divjad in po katastru gozdovi, ki so bili po avstrijskem cesarju Jožefu II. dodeljeni kmetom na Menišiji v last. V fevdalni dobi je spadalo teh sedem vasi: Begunje, Bezuljak, Dobec, Kožljek, Selšček, Topol in Brezje pod »opatovo palico« kartuzije Bistra pri Vrhniku, torej pod »menihe«. Od tod izvira ime za prebivalce teh vasi, Meniševci. Seveda smo Meniševci še danes ponosni na to ime, vsaj toliko, kolikor se je našim prednikom kot tlačanom godilo nekoliko boljše kot pod valpti posvetnih graščakov.

Ker je naš rod še edini v Selščku, ki se omenja v matrikah že leta 1620 v Bistri, Veber — Petrič, to je že 340 let, je prav da se seznanijo s tem tudi lovci in posebej Meniševci.

Malo sem zašel, ker spada to že v zgodovino. Tako je graščak Gale v letu 18... povabil na velik lov meniševske »jagre« na Štefan dan, 26. decembra. Lovci so počaščeni in z veseljem sprejeli povabilo. Sestali so se nekje v gozdu Ravnika, graščak Gale s svojimi prijatelji in hlapci, s tropo psov ter njegov brat Gale iz Zgornje Šiške (poznal sem ga osebnostno) velik, močan mož, z dolgo sivo brado. Tako sta se seznanila z mojim očetom, ki je bil prav tako bradat. Lovce goste so poslali na razna stojišča, gonjače s psi pa tudi na svoja mesta. Ko je zapel lovski rog, se je začela brakada. Ker so imeli mnogo lovskih psov, so jih spu-

ščali od časa do časa po dva in dva v raznih krajih, da je lovcem igralo srce ob lepem pasjem zvonjenju. To občuti samo lovec, ki živi z vsem svojim bistvom v naravi. Nobena godba na svetu mu ni tako lepa, kakor glasba goničev na brakadi med pokanjem pušk.

Ko je lovski rog odtrobil konec uspešnega lova, je prireditelj lova posebej pohvalil meniševske »jagre«, da so dobri strelci in da je ponosen nanje tem bolj, ker so ga vezale nanje tradicije njegovih prednikov v Bistri. Pri izdatni zakuski z dobro kapljico je napil vsem svojim prijateljem — gostom, posebno še Meniševcem. Tako se je končal eden velikih lovov tiste dobe.

Sam kot bivši lovec od ustanovitve (1946) lovske družine v Begunjah pri Cerknici, lovišča »Ravnik« želim, da bi si bili lovci te družine tako dobri tovariši in pravični lovci, kot smo si bili nekdanj. Žal se ne morem več udeleževati vaših sestankov in pogonov; odpovedale so mi moči. Hočem le še izraziti vse priznanje in zahvalo večletnemu starešini Ivanu Korošču in vsem lovcem, ki so pomagali pri graditvi lovske kočice na Vinjem vrhu. Taki so bili in so meniševski lovci!

Ivan Petrič,
Selšček 1, p. Begunje

Lovec — vojak

Že kot predšolski otrok sem imel veliko željo po orožju. Imel sem pa tudi veselje do narave. Zelo rad sem nabiral gozdne sadeže. Vedno sem pa imel pri sebi leseno puško, ki mi jo je naredil pokojni ded. Kakor vsakega je tudi mene zatekla šola in kakor sem rastel, tako se je večala želja, da postanem lovec. Končno so potekla šolska leta in zaposlil sem se. Ko sem imel sredstva, mi je dober lovec pomagal do članstva v zeleni bratovščini. Nabavil sem si puško in končno opravil tudi z izpitom. Dosti lepih doživetij sem imel z lovskimi tovariši na brakadah ali na čakanju srnjaka, najčese ob mesečini, ki vse stvari odene

v pravilne oblike. V nočnem miru slišiš vsak vzdih narave, vsak korak divjadi, kavkanje lisjaka, skovikanje sov in rahlo šumenje gozdov.

Tako so potekla leta, ko sem trgal hlače po šolskih klopeh, tako so potekla leta, ki sem jih preživel z lovskimi tovariši ali sam v jurkloštrskih gozdovih. Zeleni lovski klobuk je zamenjala titovka, lovski znak pa peterokraka zvezda. Na mesto lahke dvocevke je stopila težka avtomatika, s katero pa ne hodim na brakade ali na čakanje. Ponoči stojim večkrat na straži, pa včasih zaslišim vekanje zajčka, ki ga davi zanka, past ali lisica. A jaz mu ne morem pomagati. Drago Horjak, LD Jurklošter

Letos dva volka

Na vest v »Delu« od 16. 6. t. l., da je gozdni delavec Franc Perko iz Poloma potolkel volka v svojem vodnjaku, so bile pripombe, da Perko ni ubil volka, pač pa da se je utopil. Naj bo tako ali tako, dejstvo je, da je v vodnjaku v Polomu v Suhi Krajini ponoči 11. junija letos našel smrt močan, dveletni volk samec. Pograbil je Perkovo psico in z njo vred po čudnem naključju telebnil v 4 m globok vodnjak, iz katerega so izvlekli zadavljeno mrtvo psico in volka. Volk je tehtal 34,5 kg. Njegovo okostje bo preparator F. Barbič preperiral za Paleontološko fakulteto v Ljubljani.

Poklicni lovec Okrajšek Ivan iz Kočevske Reke pa je 7. maja na mrhovišču v Štalcarjih uplenil močno volkuljo. Oddal jo je Lovskemu muzeju v Kočevje.

Do 1. julija letos sta bila v Sloveniji torej uplenjena skupno dva volka.

V lovskem letu 1962/63 so bili v Sloveniji uplenjeni skupno 3 volkovi mladiči, v letu 1961/62 5 odraslih volkov in 4 mladiči in v letu 1960/61 7 odraslih volkov in 1 mladič.

Za vse navedene uplenjene volkove so bile iz sklada za pokončevanje volkov Lovske zveze Slovenije izplačane denarne nagrade v skupni višini 965 000 din.

-elf

Gračakova delitev plena

Svoje čase je stal na Gradišču nad Litijo grad. Zdaj ga ni več. Okrog Gradišča se še sedaj razprostirajo obširni gozdi kakor nekaj in tudi divjadi je bilo dosti, morebiti še več ko danes. Zato je bil gračak Boštjan strasten lovec. Stari Gradiščani vedo še nekaj zgodb o Boštjanu. Tiste čase so hodili na lov še z lokom, puščicami in kopjem. Gračak Boštjan je jemal s seboj zmeraj po nekaj spremljevalcev za nosače in gonjače. Nekega dne je prijezdil na Gradišče sel s poročilom, da pride na obisk nekaj gračakovih prijateljev iz Ljubljane. Gračak Boštjan pa je bil skoporit in je nerad dajal iz hleva teličke ali tolste prašiče za goste. Tudi to pot je bil slabe volje in je jezno brundal nekaj o požeruhih. Da bi ne praznil svojih hlevov, se je odločil, da bo goste postregel z divjačino, kar bo zanj ceneje. Pokliče svojega valpta in mu naroči lov za drugi dan. Valpet je odšel v Gradiške Laze in odbral petorico tlačanov. Drugo jutro ob svitu je stal gračak na križpotju vrhu hriba in prisluškoval klicem gonjačev in odmevu roga. To jutro je bil lov izredno uspešen in Boštjan kot odlični strelec je podrl kar sedem srnjakov, da mu je obraz žarel od sreče in zadovoljstva. Stopil je pred položeno lovino in rekel: »Zdaj bomo plen delili. Jaz in šest srnjakov je sedem glav; gospod Ulrik, pet gonjačev in en srnjak je tudi sedem glav. Tako je prav in pošteno!« Za tem se je pognal v sedlo in oddirjal proti domu. Ko je grajski gospod zginil, se oglasi valpet Ulrik: »Zdaj si pa mi razdelimo plen.« Izvleče nož in odreže srnjaku glavo in jo pomoli tlačanu Jurežu, češ, imaš bistre oči in oster voh, da boš imel še boljše. Za ostale štiri poseka srnjaku noge, jih pomeče pred gonjače, ker imajo hitre noge, da bodo imeli še urnejše. Hudomušno se zareži in ukaže, da tlačani odneso ostalih šest srnjakov v graščino. Tako sta gračak Boštjan in valpet Ulrik delila lovski plen...

Jože Zupančič, Litija

Kragulju tokrat ni uspelo

Za pravega lovca je poseben užitek, če iz krempljev roparice reši nemočno divjad.

S prijateljem Stefanom sva po obhodu lovišča počivala in malicala. Naenkrat zaslišiva tanek krik v obršni visoke smreke nad nama. Pogled v tisto smer nama je odkril kragulja, ki se je z vso silo zaganjal med veje smreke in

lovil veverico, ki je cvileč skakala z veje na vejo. Kragulj je srdito napadal in bilo bi po veverici, da je ni rešil strel kraguljevih krempljev.

Po naključju se je borba za obstanek to pot končala v prid slabotnejšemu.

Karel Raiter

Ko je odmev plazu ponehal

Pred nami je lov na ruševca in zdi se mi prav, da o njem napišem nekaj vrstic, kako grenko je bilo moje lovsko doživetje v osrčju Julijcev.

Spomladi 1959 sem bil gost družine Log pod Mangartom, kjer je ruševcev na pretek. S solovcem Francem sva pogosto zapuščala toplo posteljo že ob eni ponoči, ali pa sploh nisva šla spat, tako mikavno naju je vabil ruševcev. Lepega majskega dne sva odrinila na Masnovko pod sedlo Mangarta. Dokler je dopuščal sneg na cesti, naju je vlekel motor, nato pa sva vlekla sama. Ura še ni odbila dve, ko sva si izbrala čakališče v podnožju ruševčja nekako ob gozdni meji. Greben pod nama je bil poraščen z redkimi macesni, ki že stoletja kljubujejo vsem vetrovom in nevihtam. Krošnje in veje teh dreves so dajale dokaj jasno sliko, kako trdo je življenje tu. Po okolju bi človek sodil, da od tu dalje ni več življenja, niti za živalski svet. Pa vendar ni tako. Prostrana ruševa polja nudijo živalstvu tudi v trdih dneh zavetje in hrano. Še posebej to velja za ruševca, kajti le to mu je pravi dom.

Po enournem čakanju naju je pričelo hladiti, toda na mraz nisva utegnila misliti, kajti vse misli so bile uprte v ruševca in so poganjale kri hitreje. Nad nama se je oglasila taščica, ki je naznanila, da dan ni več daleč. Kmalu nato sta se oglasila droz in komatar in tudi narava se je prebudila v eno samo pesem ptičjega petja.

Z Loških sten se je pravkar utrgal plaz in če bi bila prvič v gorah, bi zagotovo mislila, da grmi in udarja strela z jasnega. Kmalu, ko se je odmev plazu polegel, se je nad nama oglasil znani ču-šiv. Skoraj nisem mogel verjeti, da prav slišim. Vznemirjen sem se počutil, kajti glas je prihajal zelo od blizu. Zbral sem si toliko prisebnosti in pričel ruševca vabiti z glasom njegovih kokošk. Kmalu zaslišiva hrupen prelet ruševca, nato pa je vse utihnilo. Ker je bilo še precej temno, ni bilo mogoče opaziti, kje je pristal. Temna pega vrh macesna pa je kazala vedno bolj

obliko ruševca. Greben Julijcev je že zajel jutranji svit, zdanilo se je in vrh macesna je res stal ruševcev. Ni pel, niti se oglašal, le vrat je stegoval zdaj sem, zdaj tja, kot da bi slutil svoj konec. In res mu je strel za vedno zaprl kljun. Skotalil se je po vejah in negibno obležal. Franc mi je brž čestital, toda bila sva oba preveč radovedna. Ko sem hotel ruševca pobrati, se mi je ravno toliko izmaknil, da sem prijel za pahljačo s krivci in v moji roki je ostal le rep. Ruševcev se je pa po dobrem metru za vedno ustavil. Razočaran sem se vračal z oskubljenim plenom domov in spotoma razmišljal, kako bi se opravičil pred zeleno bratovščino za svojo nerodnost. Moral sem se odkrito izpovedati in tako sem z drugim ruševcem imel več sreče.

Pavel Kogoj,
Poljubin št. 92 pri Tolminu

Na mrhovišču

V lovišču LD Velike Poljane že dalj časa delajo medvedje občutno škodo na poljskih pridelkih. So štirje ali pet. Zato se je družina odločila, da uredi mrhovišče z visoko, zaprto prežo in dobi v naslednjem letu odstrel medveda. Pred 14. dnevi je družina prvič položila govedo in mrhovina je bila v 5–6 dneh docela požrta. Četrtega maja je znova položila govedo. Tri dni za tem sem ob 18,30 uri obiskal mrhovišče, kjer sta ostali le še stegni in nekaj hrbta. Povzpел sem se na prežo in čakal. Ob 20,10 uri zaslišim rahel šum iz smeri starega gradu. Nekaj minut za tem se je pri mrhovišču pojavil kakih 60 kg težek medvedek. Povoהל je malo po zraku, sedel poleg mrhovine, ki je bila privezana za smreko, se ulegel na levo stran in jel polagoma trgati mrhovino. Okrog mrhovišča sem še vedno čul šumenje, ki se je premikalo na vse strani. Po kakih desetih minutah na lepem počil žica, s katero je bila privezana mrhovina in medved je z enim skokom odskočil za dva metra. Znova se ni upal več približati ter je sedel in gledal v smer šumota. Po nekaj minutah se je pojavil na mrhovišču drugi, dvakrat močnejši medved. Šibkejši se je brez godrnjanja umaknil k mrhovini poleg privezane. Močnejši je trgati stegni ob drevesu, šibkejši pa je jedel oddaljen kake tri metre. Kazalo je, da sta medvedka in mladič, star 1–2 leti, ker se nista nič prepirala. Ko se je mladič najedel, je prikobacal k večjemu, legel poleg njega na hrbet in mohl vse štiri od sebe.

Luna je sijala naravnost na mrhovišče tako, da sem z lahkoto opazoval dogajanje. Po kakih 50 minutah sem dvakrat narahlo zažvižgal, kar jih ni prav nič zmotilo. V sosednji vasi so lajali psi, na cesti, oddaljeni komaj 500 metrov od mrhovišča, so brneli avtomobili, pa se medveda nista zmenila. Ko sem zažvižgal v tretje, sta dvignila glavo in vohala po zraku, pa se zopet lotila mrhovine. Okrog 21. ure je na postajo Ortnek privozil vlak. Tudi za to se nista zmenila. Ko je vlak vozil mimo mrhovišča, kar je povzročilo ponoči v ozki dolini močen hrup, sta jo medveda urnih nog pobrala. Z medvedom sem se že mnogokrat srečal, toda ta dogodek je bil zame edinstven. Želim, da bi bili na tej preži še mnogi lovci deležni podobnih užitkov.

Janez Ambrožič

Prvi jelen v lovišču LD Šentvid pri Stični

Tretjega novembra 1962 sem se po dolgotrajnem deževju v poznih popoldanskih urah napolil v predel lovišča Artičko, da odstrelim srno. Pred nekaj leti se je tja priklatil jelen. Ko sem obhodil del lovišča in si poiskal primerno čakališče, se je sonce že bližalo zatonu in megla se je leno vlekla iz Bojanskih gozdov. Opazoval sem fazane, ki so se sklicevali in se počasi pomikali proti gozdu za prenočevanje. Vse to me je zmotilo, da sem pozabil na svoj prvoten namen. Pa tudi miru ni bilo v lovišču. Po bližnjih gozdovih so pele žage in sekire in ropotali vozovi. Med tem me je zmotila gonja psa in dva strela, da sem odhitel v tisto smer. Ker pa na moje klice ni bilo odgovora, sem krenil nazaj proti prvotnemu čakališču. V gozdu se je spustil prvi mrak. Na njivi, približno 80 metrov pred seboj, sem opazil jelena, ki se je mirno pasel, od časa do časa dvignil glavo in motril okolico. Opazoval sem ga nekaj minut in niti na misel mi ni prišlo, da bi streljal. Jelen se je jel pomikati proti gozdu in takrat sem pomislil, da ga morebiti nikoli več ne bom videl tako blizu. Brž sem se pripravil, nervozno pomeril in sprožil. Jelen je samo odskočil, kakor da se je spotaknil. Z drugim strelom ga popravim in obležal je. S strahom sem se približal in z bodežem rešil jelena zadnjih muk.

Na kmečkem vozu sem pripeljal jelena na dvorišče gospodarja lovske družine, kjer smo nevsakdanji dogodek proslavili, ljudje so pa radovedno ogledovali redek

plen nepravilnega dvanajsteraka, ki je iztrebljen tehtal 110 kg.

V našem lovišču so še trije ali štirje prehodni jeleni s košutami, ki delajo precejšnjo škodo na poljščinah. Kot mlademu, neizkušnemu lovcu mi bo prva jelenja trofeja ostala kot trajen spomin na to zame edinstveno doživetje.

J. B., LD Šentvid pri Stični

Če načrtom botruje smola

V strmem pobočju Iške, 400 metrov od lovske kočice v Bukovcu, že več let domuje medved. Brlog je po naključju odkril eden naših članov in v brlogu kakih šest tednov starega mladiča. Lovec je namreč dva dni poslušal neko cviljenje in potem našel že močno onemoglega medvedka. Da bi se ne srečal z medvedko, jo je urno z mladičem ubral proti domu. Naslednji dan ga je kar v aktovki odnesel v Ljubljano. Sedaj je ta sirota gotovo že krepek medved. Ker imamo v lovišču stalnega medveda in kakih pet prehodnih, smo se odločili, da napravimo mrhovišče in zraven visoko prežo. Vsako leto pa zaman ogledujemo oglodane kosti — takrat, ko je njegov kožuh brez vrednosti. Do sedaj se nam odobreni odstrel ni posrečil. V jeseni smo bogato založili mrhovišče in zgodaj spomladi je medved vse popravil. Konec marca smo znova položili konja in lovski gost je bil nejevoljen, ker v prvih desetih dneh aprila medveda ni bilo na spregled. Po preteku odstrelnega roka pa sta se na mrhovišču pojavila kar dva kosmatina, eden močen, drugi šibek, in sta se v bližini zadrževala štiri dni. Veliki se za čuvajeve obiske ni prav nič zmenil. Stalno je ležal v grmovju in zavistno odganjal manjšega. Tiste dni je mrhovišče obiskalo dokaj domačinov, ki so bili zadovoljni, da so videli kralja naših gozdov. Kako pa bodo zadovoljni v jeseni, če jim bo medved vrnil obisk na njivah, bom pa poročal.

Tone Zakrajšek,
LD Rob na Dol.

Divja mačka v Ljubnem na Gorenjskem

Zima je bila huda in dolga. Roparice so brez usmiljenja gospodarile po loviščih ter se tu in tam prikradle tudi v naselja. Tudi moja hiša v Ljubnem je bila deležna zanimivega obiska. Ko stopim zjutraj 5. marca v klet, kjer sem vsjo zimo krmil kokoši, me preseneti tale prizor: razmetana drva, prevrnjeni tesarski stoli, tla pa vsa posuta s perjem mojih

putk. Eno najdem med deskami s pregriznjenim vratom, drugo pa na tleh, do polovice požrto. Zvečer nastavim manjšo past. Zjutraj je bila past sprožena, vaba pa požrta. Naslednji večer nastavim past za lisice, ki mi jo je posodil lovec Tone. Dobro jo pokrijem s perjem in z žico pritrdim k skladu desk. Naslednje jutro mi radovednost ne da miru, da vstanem že ob treh in pogledam v klet. Ko prižgem luč, pasti nikjer, le pri zasilno zadelanem oknu so bile odmaknjene deske. Prepričan sem bil, da mi je nekdo past ukragel. Zbudim ženo in oba preiščeva vso klet. In res, pod skladom desk je bila zagazena sprožena past, iz nje pa je gledala konica mačje šape. S težavo sem izvlekel past in veliko tigrasto mačko, ki je z nogami močno zavirala, neznansko pihala in mlatila okrog sebe, dokler je nisem umiril. Nesla sva jo v kuhinjo in jo pozorno ogledala. Košat rep, velikost in barva dlake so dokazovali, da imava opravka s pravo divjo mačko. Rad bi živo fotografiral, a mi ni dalo srce, da bi jo do dneva mučil v pasti.

Nagačena bo kot posebna trofeja krasila mojo lovsko sobo, saj naša vaška lovska kronika ne pomni, da bi bila že kdaj prej v našem kraju uplenjena prava divja mačka.

Jože Pavlič ml.

Omembe vreden rekord

V lovišču lovske družine Lukovica, LZ Ljubljana, je bilo v preteklem lovskem letu uplenjenih 25 zajcev, divjih prašičev pa 32.

B. K.

Lunj — beloritec

Toplo zimsko sonce me je zvalo na plan in pogledat sem šel na krmišča za perjad. Spotoma sem se oglasil pri članu Jakobu. Stanuje ob majhni strugi in gozdličku, kjer so močni izviri in so zato na večji površini tla kopna, v bližini pa je skromno jezerce, ki tudi ne zamrzne. Na teh kopnicah se složno pase domača in divja perjad, in je vedno živahno. Sredi februarja so se že pojavile pribe. Ko opazujeva to pisano življenje, se v ostrem spustu pojavi lunj beloritec in napade raco. Pokadilo se je perje in nastal je pravcati pretep. Plen pa je bil težek in ropar se ni mogel takoj dvigniti. Računal tudi ni z obrambo gosi, na čelu s hudim in bojevitim gosakom. Medtem je Jakob skočil po puško, da napravi red med bojujočimi. Gosi so dejansko pulile perje roparju, gosak

pa ga je držal za letalna peresa in ni popustil. Zaradi živega klobčiča pa Jakob ni mogel posredovati s puško, lunj pa zaradi pretepa za plen, ni mogel vzleteti. Sele, ko se je »reditelj« približal in odganjal gosi, so te popustile in lunj je v nizkem letu odnesel svoj težko priborjeni plen. Jakob, ki je ostal na cedilu, pa ni popustil, a lunj se ni odrekel mastni gostiji. V gozdičku kakih 200 metrov vstran se je ropar odpočival. Pri zasledovanju pa je lovec moral prekoračiti majhno zamrzlo lužo in krhek led se je udril, da je nepazljivi lovec za trenutek zginil v luži. Ko se je čez čas pobral iz blata, je bil črn kakor dimnikar in v snegu je za seboj pušchal tir kakor skaluzeni veper. Vendar sta kmalu odjeknila dva strela in nato še zmagoslaven klic uplenitelja, da lunj ne bo več kaše pihal. Široko reže je prihajal in nosil še živega lunja, ki je imel pohabljeno le perut. Zaradi neprevidnosti lovca, je lunj zgrabil zmagovalca in mu s krepkim stiskom krempljev krvavo čestital. Tako je Jakob ves črn in marogast, uklenjen v kremplje ujede, javkajoč prirobantil do hiše, kjer ga je žena med režanjem navzočih pobarala, kaj da ima, da tako »breči«.

Žene vztrajnih lovecev so pač dostikrat žrtve: mož ustrelil »beloritca«, žena pere »Črnoritca«...

Joško Korpar,
LD »Bresnica« — Ptuj

Mladi pišejo

Moj lovski doživljaj

Star sem trinajst let in hodim v 6. razred osnovne šole. Sem bolj majhen, a ker me lov izredno veseli, me očka vzame večkrat s sabo na divje prašiče. Tako se je zgodilo tudi zimskega jutra, 16. dec. 1962, ko je bil do ločen pogon na prašiče v odseku lovišča Mišji travnik. Vesel sem bil, ker sem na takih pogonih že večkrat videl prašiče, nekoč medvedko z mladičem, dvakrat pa jelena.

Toplo je bilo in 15 cm južnega snega, ko smo zgodaj zjutraj odšli očka, moj stric in jaz na zborna mesto, kjer se je zbralo 15 lovecev. Očka je odšel na stojišče, jaz pa s stricem, ki je imel resastega istrijanca, z brakirji. V prvem pogonu je Brino ostro pognal, da je stric zavpil, arda, prašiči. Pa se je skoraj zaslišal glas lovca, ne streljati, medved.

Nihče ni mislil, da bo sredi zime medved še zunaj. Bila je kakih 80 kg težka medvedka z mladičem. V drugem pogonu so odjeknili trije strelji in obležal je ščetinar. Iz radovednosti sem tekel tja, da bi ga videl, čeprav ne prvega. Tam so ga iztrebili in zvrlekli do ceste, da ga odpeljejo. Za tem je bil opoldanski odmor. Tudi v tretjem pogonu sem bil gonjač in imel sem lovski rog, na katerega že znam kar dobro trobiti. Že takoj, ko sva s stricem zavila v gozd, sva opazila sveže sledove svinje z mladiči. Stric je takoj izpustil psa, ki je kmalu začel goniti. Toda svinja je ušla iz pogona brez strela. Nato sem začel trobiti zbor, da bi se lovci zbrali in zastavili na svinjo. Na mesto je prišel lovec Lužar, ki je odšel po sledu, da bi prašiče obkrožil. Jaz sem še vedno trobil, a prišel je zgolj očka kot najbližji, ker drugi najbrž roga niso slišali, pa so šli za zajci. Lužar se je kmalu vrnil in povedal, da so prašiči ostali v majhni goščavi blizu Jordan kala. Odšli smo torej sami, očka, stric, Lužar in jaz na omenjeno mesto. Lužar nas je razporedil: strica s psom po sledu, mene na mestu, da trobim, da prašiči tod ne bi ušli iz kroga, očka in sebe pa na stojišče. Začel sem trobiti, ker me je bilo nekoliko strah — zaradi medvedov, ki sta prej hodila v tem predelu gozda. Zato sem zlezal na podrt hrast, dober meter od tal in trobil naprej. Kar brž je začel pes goniti in nato je na drugem koncu jelo pokati. Bili so štirje zaporedni strelji. Ker se je lajež bližal k meni, sem še bolj trobil. Toda zastoj. Gonja je šla naravnost proti meni in že sem zagledal veliko mrcino in za njo mladiča, ki sta drvela naravnost name. Začel sem kričati, da bi ju obrnil proti stricu, pa se nista zmenila in divjala sta deset korakov mimo mene. Zlezal sem še više na hrast in tako videl, da se je mladič ukradel in zavil v gosto smrečje v kotanji. Poklical sem očka in zlezal s hrasta. Očka je pregledal teren, se postavil na rob kotanje, jaz zraven njega, stic je pa stopil v smrečje. In že je puhal pujs na drugi strani iz goščave, pa ga je krogla ujela na kakih 80 do 90 metrov. Sesedel se je na mestu, a takoj vstal in si pomagal še dobrih 10 korakov dalje, ko ga je dohitel Brin in podrl na tla. Ko sva prišla do pujsa je bil že mrtev, s strelom skozi pljuča. Tedaj sem prvič videl, kako je ta žival odporna, čeprav je pujs tehtal le 17 kg. Stric je odvrlel prašička do poti, trije smo pa šli po drugega mladiča in na na-

strel svinje. Medtem je pes na drugi strani goščave zopet zalajal, tokrat s svojim »basom«. Stekli smo tja in našli v snegu že mrtvo svinjo. Veselje je bilo nepopisno, saj nikoli nisem videl na kupu takega plena. Nagledati se kar nisem mogel in mladiča sta se mi smilila.

Od vasi smo nato plen prepejali z avtom do gostilne v Mirni peči, kjer so imeli lovci »zadnji pogon«. Kar verjeti niso mogli, da bi bili trije lovci v 15 minutah uplenili kar tri prašiče, ko jih prej nikjer ni bilo. Seveda se je zadnji pogon še okrepil in podaljšal in še sam sem bil deležen pozornosti, ker sem pripomogel k uplenitvi drugega pujsa. Doma sem doživljal pripovedoval mamic in bratcema, ki skora niso verjeli. Zamolčal sem pa seveda, da me je bilo v gozdu tudi malo strah.

Janko Orehek, Mirna peč

Dihurji

Gospodar M. J. mi je povedal, da mu zginjajo piščanci in jajca iz gnezd. Zasumili smo dihurje. Drugo jutro je pes strašno lajal in cvilil. Fant je skočil iz veže in videl, kako se dihur šopiri pred psom. Brž pove očetu, ta pa obvesti lovca. Na seniku so potem našli rov v seno in jeli razkopavati z vilami. Iz luknje švigne dihurček, ki ga pes takoj umori, kmalu še drugi, ki ga gospodar pobije z vilami. Za tem skočita še tretji in četrti, ki tudi nista ušla. V gnezdu so našli mnogo perja in nekaj piščancev. Potem se je v nastavljeno past ujela samica, mati teh mladičev. Pri sosedu so našli grdega starega dihurja, ki je poginil najbrž od starosti. Mesec kasneje sem pa našel pod drvarnico mrtvega dihurja, ki ga je ponoči zadavil pes. Leto prej je v Vizorah pri kmetu Ž. J. dihur podavil 15 piščancev. To kaže, kako škodljiv je na kmetijah dihur, a kaj šele v gozdu med živalmi, zlasti med ptiči.

Ivan Verbič,
5. a razr. Male Dole

Lovska kinologija

Za delo psov po krvnem sledu

Pri iztrebljenju srnjaka prestrezi kri v temno steklenico, ji dodaj nekaj zrn kuhinjske soli in jo dobro premešaj. Tako napolnjeno steklenico shrani v hladni kleti, ne v hladilniku. S tako krvjo lahko delaš nekaj dni umetne krvne sledove, na katerih boš učil svojega psa.

Vsak lovski pes se da priučiti za krvni sled, posebno, če ima dober nos in voljo za to delo. Kako učiš psa, je popisano v knjigi »Naš lov«, drugi del od 318. do 327. strani. Za svet pa povprašaj še izkušenega lovca in pasemsko organizacijo!

Nekaj o delu po krvnem sledu je napisano tudi v knjigi »Ptičarji in šarivci«, ki jo je izdalo Društvo ljubiteljev ptičarjev in jo dobiš pri Kinološki zvezi Slovenije v Ljubljani. Izdela je tudi nov pravilnik za delo po krvnem sledu, ki ga je odobrila Kinološka zveza Slovenije.

Prični z delom čimprej! Navabi si sledni jermen z ustreznim ovratnikom! Sledni jermen naj bo 8 m dolg. Kadar polagaš krvno sled, bodi obut v gumijasto obutev! Kri polagamo z gobico v premeru dva cm na kvadrat, ki je pritrjena z vijakom na palico. Tak način polaganja sledne krvi se imenuje »piklanje«.

V začetku učenja piklaj bolj nagosto in izdeluj sled s psom po dveh urah. V nadaljevanju piklaj vedno redkeje in prični z izdelovanjem sledu po 4, 6 itd. urah. Sled naj bo dolga od 50 do 1000 metrov. Na koncu sleda položi divjad. Če pa te nimaš, označi krvavo ležišče, kjer naj bo več krvi. Psa nagradi za delo z dobrim grizljajem in lepo besedo.

Znanje tvojega štirinožnega prijatelja in tvoja pridnost pri učenju se bosta preizkusila na tekmi.

Društvo ljubiteljev ptičarjev prireja vsako leto v mesecu novembru preizkušnjo v delu po krvnem sledu za pse vseh pasem v republiškem merilu v Cerknici pri Rakeku.

Točen datum in ostalo glede letošnje preizkušnje bo objavljeno v »Lovcu« in dnevnem časopisu.

Pravičen lovec lovi samo s šolanim psom, na srnjaka, jelena in drugo parkljasto divjad pa

brezpogojno s psom krvoslednikom, to je s psom, večim dela po krvnem sledu.

Na svidenje novembra, na preizkušnji v Cerknici!

Vladimir Pleničar

Pomladanska vzrejna preizkušnja in pregled ptičarjev 20. in 21. aprila 1963 v Murski Soboti pod vodstvom kinološkega referenta S. Hajduka in G. Fujsa. Organizacija in disciplina vodnikov sta bili zadovoljivi. Na pregled je bilo privedenih 36 psov, in sicer 34 nemških kratkodlakarjev in dva angleška setra. Pasji material je v veliki večini dober. Popravila se je konstitucija, pa tudi kondicija je mnogo boljša, kot je bila pred nekaj leti. Pri tem imajo posebne zasluge Lovska zveza v Murski Soboti, oziroma kinološki referenti, ki skrbe za pravilno izbiro plemenk in plemenjakov ter dajejo nasvete rejcem.

Preizkušnja je pokazala nujno potrebo po tečaju ali seminarju za vodnike ptičarjev, da bi si izpopolnili znanje o šolanju in vodenju ptičarja na preizkušnji in lovu. Kakor je razveseljivo, da je na Pomurskem polju veliko mladih vodnikov in psov, tako je žalostno, da večina teh ne ve, kako šolamo mladega psa in kako ga vodimo na lovu ali preizkušnji.

Dolžnost lovskih družin in lovske zveze bi bila, da te pomanjkljivosti skušajo čimprej odpraviti. To narekuje tudi lovski turizem, ki se čedalje bolj uveljavlja v pomurskih ravninah, saj slabo šolani in vodeni psi v lovišču več škodujejo, kot koristijo, poleg tega pa zmanjšujejo ugled našega lovstva pri inozemcih. V zvezi s tem mi tudi ni razumljivo, zakaj poklicni lovci iz gojitvenega lovišča Beltinci ne pripeljejo svojih psov niti na pregled niti na preizkušnjo.

Na preizkušnji je bilo ocenjenih 18 psov:

Št. 1. **Caf**, RMPki 1587, vodnik Štefan Smodiš. Pes je pokazal, da ga vodnik šola z nekoliko trdo roko, ker je rokoplal. Njegove lovske zasnove so pozitivne in jih mora vodnik negovati z razumevanjem, če hoče imeti dobrega psa — 94 točk — I č.

Št. 2. **Reks**, RMPki 1460, Jože Serec. Pes ima prav dober nos, iskanje mu je treba še dopolniti, stoji trdno. Vodniku priporočam, da dela z njim vestno, pa se mu bo trud bogato poplačal — 101 točko — I a.

Št. 3. **As-Veščički**, RMPki 1499, vodnik Evgen Krčmar, lastnik LD Rankovci. Vodnik mora

psa popraviti v iskanju, mu utrditi stoji in ga umiriti pri natezanju. Pošteno se mora naučiti vaje »dol«, sicer bo postal divji preganjalec divjadi in ne bo uporaben za lov — 90 točk — III a.

Št. 4. **Reks**, RMPki 1474, vodnik in lastnik Čita Bračič. Psu se vidi, da je bil zelo malo v lovišču, ker se v njem še niso vzbudile naravne zasnove v zadostni meri. Iskanje ni sistematično, stoji ni zanesljiva. Dobil sem vtis, da tudi njegova vodnica ne ve, kako je treba voditi mladega ptičarja — 76 točk — III b.

Št. 5. **Ris**, RMPki 1476, vodnik in lastnik Hubert Bračič. Pes je brat gornjega in zanj velja isto. Oba sta vredna truda, zato naj se vodnika ne ustrašita trdega dela pri šolanju in vodenju v lovišče — 70 točk — III f.

Št. 6. **As**, RMPki 1530, vodnik Jože Horvat. Vodnik naj s psom dela vestno in dosledno, pa bo v jeseni zadovoljen užival sadove svojega dela — 88 točk — II c.

Št. 7. **Beg-Bakovski**, RMPki 1470, vodnik Jože Lukač. Pes ima vse lovske zasnove pozitivne, le ubogljivost mu je treba temeljito popraviti. To bo dosegel le z vajo »dol« — 91 točk — I d.

Št. 8. **Bora Bakovska**, RMPki 2200, lastnik in vodnik Leopold Vindiš. Vodniku priporočam, da s psico opravi temeljito sobno dresuro, to je apelske vaje in posebno pazljivo vajo »dol«, sicer psica sploh ne bo za lov — 63 točk — p. p.

Št. 9. **Apis**, RMPki 1529, vodnik Ladislav Ivanec. Psu mora vodnik popraviti način iskanja, ga umiriti pri divjadi. Naučiti ga mora vaje »dol«, da ga bo imel v roki — 83 točk — II č.

Št. 10. **Bobi**, RMPki 1523, vodnik Živko Glogovac. Pes ima iste pomanjkljivosti kot št. 9., zato zanj velja isto — 73 točk — III d.

Št. 11. **Canja**, RMP 12010, vodnik Ladislav Zver. Če se bo vodnik potrudil, da bo psi izboljšal način iskanja, ji utrdil stoji in ubogljivost, bo jeseni lahko lepo lovil — 96 točk — II a.

Št. 12. **Boj-Ravenski**, RMPki 1597, lastnik LD Šalovci, vodnik Franc Prelec. Pes je bil premalo v revirju, ni pokazal zadovoljive stoji in natezanja. Ubogljivost je neznatna. Ker je pes po izvoru prav dober in tudi telesno lep, je vodnikova dolžnost, da se pošteno pobriga za njegovo šolanje — 74 točk — III c.

Št. 13. **Bor**, RMPki 1524, vodnik Štefan Hozjan. Pes je v vseh predmetih preizkušnje močno pozitiven. Vodnik naj z njim de-

la vestno, pa bo jeseni lepo z njim lovil — 101 točko — I b.

Št. 14. **Arap**, RMPKi 1692, vodnik Jože Racek. Vodnik naj psu izboljša ubogljivost in naj mu vzbudi veselje do dela po sledu za nevidnim zajcem — 90 točk — I f.

Št. 15. **Agan-Veščički**, RMPKi 1497, vodnik Aleksander Svetec. Psu mora vodnik še utrditi stojo in ga umiriti pri natezanju. Priporočam vajo »dol« — 93 točk — II b.

Št. 16. **Ana**, RMPKi 1694, vodnik Štefan Vogrinčič. Psica je pomanjkljiva v iskanju, stoji in natezanju. Ubogljivost ji mora vodnik vcepiti v kri, sicer ne bo mogel uspešno loviti — 66 točk — p. p.

Št. 17. **Rada**, RMPKi 1477, vodnik in lastnik Cita Bračič. Psica ima pozitivne lovske lastnosti. Ker pa ni bila vodena v revir in ker tudi njena vodnica nima izkušenj v vodstvu in šolanju, ni mogla pokazati boljših rezultatov — 81 točk — II d.

Št. 18. **Rida**, RMPKi 1478, vodnik Janko Magdič. Psica je sestra Rade, vendar je pokazala, da je bila več v lovišču in da ji discipline, ki jih ocenjujemo na preizkušnji, ne delajo težav. — 96 točk — I c.

Vodnikom ponovno priporočam, da vestno in dosledno delajo naprej, če hočejo imeti dobre lovske pomagачe.

Jože Škofic

Pregled psov vseh pasem na Ljubljanskem gradu

Lovska zveza Ljubljana priredi vsako leto v maju na Ljubljanskem gradu pregled in ocenitev lovskih in športnih psov. Letos je bila taka prireditev 19. maja.

Ocenjevanje je bilo v petih krogih: za ptičarje in šarivce, za gonilce in brake jazbečarje, za jamarje, za športne pse in za službene pse. V vsakem krogu je sodil po en sodnik s sodniškimi pripravniki. Pregled se je pričel ob 8. uri. Prijavljenih je bilo mnogo psov, posebno šarivcev in ptičarjev. Bilo pa je tudi mnogo opazovalcev. Na to prireditev pripeljejo še neocenjene in nepregledane pse. Predhodne prijave niso potrebne. Sodnikom pa je delo večkrat otežkočeno, ker lastniki svojih psov ne pripravijo. Najosnovneje je, da je pes vodljiv na vrvici, da zna na povelje sesti, da pri pregledu zob ne popada, da je zdrav in čist. Preden je priveden pred kinološkega sodnika, naj tudi opravi svojo potrebo. Razumljivo je, da ima vsak svojega psa najrajši, zato na njem često ne vidi napak v iz-

Na Ljubljanskem gradu

Foto Vl. Pleničar

gradnji telesa, višini, odlakanosti ipd. Neumestne se mi zde opazke, ki se slišijo, če sodnik izreče nepovoljno oceno.

Glede kvalitete psov je bilo splošno mnenje sodnikov, da je kriterij pri vzreji treba zaostri. Za pleme naj bodo le psice in psi, ki imajo odlično ali prav dobro oceno in so bili pri preizkušnji naravne zasnove pozitivno ocenjeni. Zato je nujno, da naši vzreditelji pri izbiri plemenjakov upoštevajo navodila pasemskih organizacij.

Za nekaj odstotkov izboljšana kvaliteta psov v zadnjih dveh letih še ni zagotovilo izboljšanja kvalitete nasploh.

V začetku septembra letos bo v Mariboru mednarodna razstava psov vseh pasem, ki jo bo ob svoji 40-letnici priredila Zveza športnih in službenih psov. Na tej razstavi bomo videli veliko psov vseh pasem. Primerjali bomo lahko kvaliteto domačih in tujih psov. Morda se bomo ob tem kaj naučili.

Vladimir Pleničar

Zmogljivost lovskega terierja

V soboto 13. aprila t. l. sem šel s kolegom Markom in s svojo lovsko terierko Aišo na sprehod nad Tiho dolino za Smedelo pri Kopru. Šli smo nad dolino, ki jo na vrhu grebena obroblija nekoliko metrov visoke stene. Psička je našla nek sled in jo ucvrla po njem na vznožje sten. Začula sva njen lajež in sva se spustila preko sten do luknje, v katero je Aiša med tem že vdrila. Iz luknje sva čula močan Aišin lajež in pihajoče renčanje jazbeca. Pol ure je trajala borba v luknji, dokler ni psička privlekla

jazbeca za tretjino njegove dolžine iz rova. Držala ga je za spodnjo čeljust. Puške nisem imel in sem hotel mahnuti jazbeca s kolom. Jazbec pa se je psički nekako iztrgal in se bliskovito ritensko umaknil nazaj v rov. Aiša se je spet pognala v luknjo. Po četrturtni borbi je privlekla jazbeca iz luknje na plano. Mahnil sem jazbeca s kolom, da se je onesvestil, nakar sem ga dvignil za zadnje noge. Ker se je Aiša zaletavala v jazbeca, sem ga moral položiti na tla in psičko umiriti. Jazbec pa se je osvestil, postavil na noge in hotel pobegniti. Z nekoliko skoki pa ga je Aiša dohitela in spet sta se zagrabila. Psička je zagrabila jazbeca od strani pod vratom in oba sta se valjala po travi. Po dobri minuti sem uspel pobiti jazbeca.

Jazbec je bil težak 17,50 kg. Mala štiriletna lovska terierka Aiša pa je težka vsega 7,80 kg. Že lani je v družbi z brakom jazbečarjem v Selcah nad Skofjo Loko gonila divjega prašiča in sta ga na begu zaustavila, da smo ga lahko uplenili.

Alfred Tavčar,
LD Rižana pri Kopru

Foto M. M.

Prijavljene paritve

LOVSKO PSI:

Resasti jazbečarji:

Astra JRJri 197 bila na tekmi — Desi JRJri 200 bil na tekmi, leglo bo 21. VIII. 1963. Vzreditelj Jože Ban, Lokev 103, pošta Divača.

Kokeršpanjeli:

Aga JRŠK 430 — Roki JRŠK 337, leglo je bilo 7. VII. 1963. Vzreditelj Milan Čudovan, Cadrake št. 2, pošta Bela Cerkev.

Ajša Mladinska JRŠK 363 — Bis Dravograjski JRŠK 339 bil na tekmi, leglo je bilo 20. VII. 1963. Vzreditelj Elza Draksler, Radlje ob Dravi 105.

Deva JRŠK 326 — Bebo JRŠK 427, leglo je bilo 26. VI. 1963. Vzreditelj Lovska zveza Celje.

Diana Štajerska JRŠK 325 — Trim JRŠK 208 bil na tekmi, leglo je bilo 25. VII. 1963. Vzreditelj Franci Slamič, Maribor, Mladinska ulica 23.

Nemški kratkodlaki ptičarji:

Astra JRPki 1761 bila na tekmi — Mero JRPki 1483 bil na tekmi, leglo je bilo 25. VII. 1963. Vzreditelj Jože Fleischhacker, Kozjak 6, pošta Pesnica.

Bora JRPki 1221 — Lord Polanski JRPki 1972 bil na tekmi, leglo je bilo 5. VII. 1963. Vzreditelj Jakob Čuk, Hrastje Mota 71, pošta Križevci.

Lovski terierji:

Odra Travnogorska JRLT 1382 bila na tekmi — Nazdar Travnogorski JRLT 1525 bil na tekmi, leglo bo 18. VIII. 1963. Vzreditelj Lovska družina Sodražica, psarna Travnogorska.

Siva Travnogorska JRLT 593 bila na tekmi — Nazdar Travnogorski JRLT 1525 bil na tekmi, leglo bo 11. VIII. 1963. Vzreditelj Lovska družina Sodražica, psarna Travnogorska.

Era JRLT 814 bila na tekmi — Amor Tržiški JRLT 1321 bil na tekmi, leglo je bilo 20. VI. 1963. Vzreditelj France Florjan, Osredke 1, pošta Dobrova.

Rina JRLT 1825 — Amor Tržiški JRLT 1321 bil na tekmi, leglo je bilo 26. VII. 1963. Vzreditelj Jože Klun, Ljubljana, Korytkova 29.

Resasti foksterierji:

Reba JRFri 510 — Briks Liburniški JRFri 451, leglo bo 27. VIII. 1963. Vzreditelj Alojz Ložar, Kamnik, Medvedova 12.

Braki jazbečarji:

Vika Brinogorska JRBj 872 bila na tekmi — Loki JRBj 896 bil na tekmi, leglo bo 17. VIII. 1963. Vzreditelj Andrej Rajzer, Podpeca 59, pošta Črna na Koroškem.

Sama JRBj — Bojči JRBj 1081, leglo je bilo 23. VII. 1963. Vzreditelj Milan Čurin, Sp. Javorje 9a, pošta Črna na Koroškem.

Lida JRBj 1352 — Don JRBj 1097, leglo je bilo 18. VII. 1963. Vzreditelj Alojz Ravnik, Sp. Radovna, pošta Gorje.

Ajka JRBj 773 bila na tekmi — Ciko JRBj 1212 bil na tekmi, leglo bo 31. VIII. 1963. Vzreditelj inž. Lojze Kocmur, Podgorje 29, pošta Šentjur — Celje.

Jela JRBj bila na tekmi — Ciko JRBj 1212 bil na tekmi, leglo je bilo 14. VII. 1963. Vzre-

ditelj Rudi Blaznišek, Konjsko, pošta Vojnik.

Aca Starodvorska JRBj 684 — Arno JRBj 769 bil na tekmi, leglo je bilo 18. VII. 1963. Vzreditelj Oskar Jan, Žebnik 35.

Žika JRBj 1317 — Tref JRBj 1306 leglo je bilo 25. VI. 1963. Vzreditelj Martin Špende, Prihova 28, pošta Nazarje.

Asta JRBj 1355 — Bobi JRBj 1354, leglo bo 4. VIII. 1963. Vzreditelj Jože Ceklin, Stara Fužina 143, Bohinj.

Resasti istrski goniči:

Beba JRGri 806 — Belin JRGri 941, leglo je bilo 18. VII. 1963. Vzreditelj Ignac Cener, Trška gora 14, pošta Videm-Krško.

Bistra Javorniška JRGri 798 — Argo JRGri 417, leglo je bilo 10. VII. 1963. Vzreditelj Gvido Kozlovič, Cerknica, c. 4. maja 45.

Kratkodlaki istrski goniči:

Belka JRGki 1871 — Biser JRGki 2391, leglo je bilo 12. VII. 1963. Vzreditelj Jože Sever, Pribišje 2, pošta Semič.

Bistra JRGki 3662 — Lok JRGki 3657, leglo je bilo 25. VI. 1963. Vzreditelj Ivan Sovdat, Ladra 7, pošta Kobarid.

Kinološka zveza Slovenije.

Prijavljene in zaščitene psarne

»Dragarska« za goniče, brake jazbečarje in terierje, lastnik Lovska družina Draga — Trava.

»Krakova« za ptičarje, lastnik Franc Avbelj, Ljubljana, Gradška št. 14.

»Vipavska« za ptičarje, lastnik Dušan Marc, Dolenje št. 1, pošta Ajdovščina.

Kinološka zveza Slovenije

Tarbagatajski svizec

Srečko Lapaine

Nadaljevanje in konec

Na mah so bili svizci odrti in izročeni ženskam v nadaljnjo obdelavo. Naenkrat so se pojavili šopi raznih zelišč, ki so na drobno narezani izginili skupaj s svizci v kunganu. (Kungan je ploščat kotel, v katerem se meso ne kuha in ne peče, ampak duši).

Medtem ko so ženske pripravljale večerjo in pekle kruh, smo vsi, stari in mladi sedeli pred najinima šotoroma.

Lovca, ki sta me spremljala in starec, ki je odrl svizca, so imeli glavno besedo. Ponavljali so potek današnjega lova. Sedaj sem šele preko patra zvedel, s kakim začudenjem so govorili o moji puški. Romala je iz roke v roko, sneti sem moral tudi daljnogled in ljudje niso hoteli verjeti svojim očem, ko so gledali na oddaljene predmete, ki jih je daljnogled prinašal blizu. Ej, potem pa že, so mi zatrjevali, če se žival tako približa lovcu, potem je lahko zadeti. Ne vem, kako je patru uspelo razložiti domačinom ta optični pojav.

Mnogo je bilo ta večer izgovorjenega in veliko sem zvedel od teh naravnih ljudi iz njihovega življenja in iz življenja svizcev.

Ko sem preko patra vprašal starejšega domačina, če je bil stalež svizcev pred leti, ko je bil on še mlad, večji kakor današnji, je to zanikal. Svizec je v vsem pogorju, kamor se le obrneš, prav mnogo in če smo lani na primer izkopali v enem kraju 200 do 250 svizcev, prihodnja tri ali štiri leta ne kopljemo na tistem kraju in se z lovom premaknemo drugam. Čez 4 leta je v izropani dolini zopet vse živo. Vidite, pravi razdalje, svizec je pravzaprav naš glavni priboljšek v hrani in za vnovčene kože si kupimo moko, sladkor, čaj, matu (tekstil) in potrebno obutev. Brez svizca bi nam bilo težko in gladno. Pomislite, modruje dalje starec, kaj pomeni v pozni jeseni imeti v aulu, kjer nas živi 25 duš, sedem moških, osem žensk in deset otrok, kakih 1000 džin (450 kg) prekajenega mesa in 500 džin (225 kg) masti. Saj ste sami videli, s kakim navdušenjem vas je mladina sprejela, ko ste se vrnili z bajbaki. Bajbak pomeni, da bodo šli siti spat. Nadaljnji pogovor

so prekinile ženske, ki so nama s patrom prinesle na lesenih krožnikih svizčevo pečenko in sveže pečen kruh. Oboje nama je izvrstno teknilo kljub temu, da sva komaj pred eno uro večerjala. Posebno svež domač kruh, ne kvašen in ne vzhajan, je prava poslastica. Ko smo se še domenili, da gremo drugi dan popoldan zopet na lov, so se domačini umaknili k večerji.

Tudi jaz sem imel za ta dan hoje dovolj za seboj in sem se od patra kaj kmalu poslovil.

Drugi dan smo se okrog četrte ure popoldan, s hrano dobro preskrbljeni, odpravili na pot. Ker so pa noči centralne Azije tudi poleti prav občutno hladne, nismo seveda pozabili tudi na odejo.

Še preden se je stemnilo, smo bili že na mestu, kjer smo tudi to pot pustili konje in pri njih čuvaja.

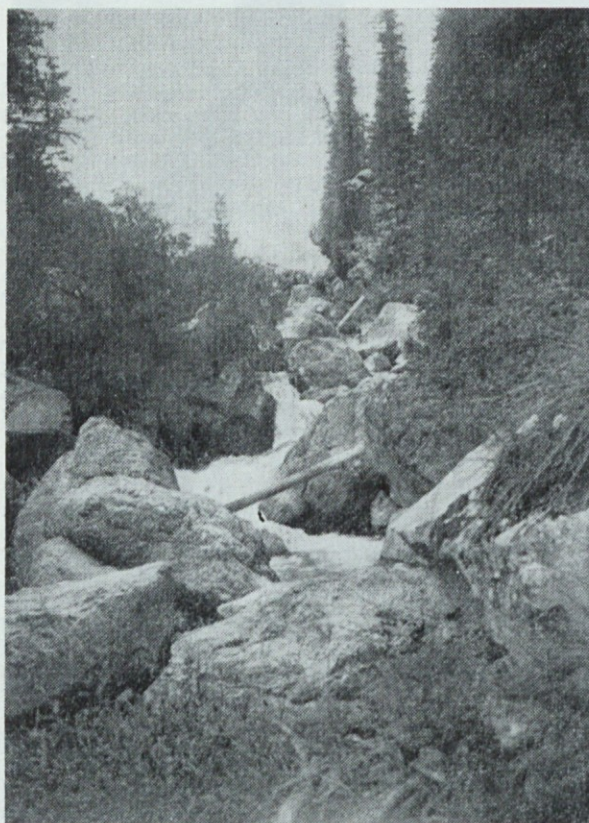
Zadnji kos pota sva napravila z lovcem že skoraj v temi, zato sva pa bila v največji bližini svizcev. Lovec mi je na mali ravnici pripravil ležišče in zamotan v odejo sem legel spat. Zaspati pa nisem mogel. V gozdu je z

Moj glavni lovski pomočnik v praznični obleki

Globača, kjer sem lovil svizce

Slap reke Talkinker, ki izvira iz jezera Sairam-nor

nočjo vse zaživelo. Tu se nekaj premika po travi in listju, tam zopet nekaj zaprhuta po drevju. Sove se oglašajo nad glavo. Lovec mi prične nekaj pripovedovati, česar pa ne razumem. Sežem v žep ter mu pomolim vžigalice. Takoj me je razumel in v krakem nas je že ogreval ogenj. V najini bližini se je gozd pomiril, le sove so nadaljevale s svojim koncertom.

Tako sva presedela molče pri ognju, dokler se ni pričelo svitati. Pustila sva na mestu vse odvečno in se prav previdno premaknila k robu. Dolina pod nama je bila še v temi, medtem ko so se obrisi gora že jasno razločevali v svoji vijoličasti in kasneje rdeči barvi. Minilo je še kake pol ure, da je prvi sončni žarek posvetil v dolino.

Kmalu nato opazim prvega svizca, potem drugega, tretjega, vsi sami starci. Odkod so se jemali, nisem mogel nikdar ugotoviti. Kar naenkrat sem ga zagledal v travi, kakor da je zrasel iz zemlje. Kmalu nato se je usipala mladež. Hotel sem prešteti ta pestri direndaj pa se mi ni posrečilo. Pričel se je zajtrk. Ponavljam, da je opazovati svizce na paši poseben užitek. Starci se nenehno pasejo in le sem pa tja kateri postavi možica, se upre na repek, povesi sprednji nogi, vzdigne glavo k nebu in obmiruje. V takem položaju možica se ne gane in filozofira dolge minute. Ko se zopet spusti na vse štiri, prične znova muliti travo. Mladiči se nekaj časa pridno pasejo, potem pa se pri njih kmalu začne zabava in igra. Objemanje, klofutanje, valjanje je pri njih na vrstnem redu, dokler se živalce ne utrudijo in na soncu zadremajo.

Dobro uro sem opazoval to jutranjo pojedino tarbagatajskih svizcev, in za vse življenje so mi ostali ti trenutki v nepozabnem spominu. Odstrel mojega četrtega svizca je bil prav lahek. Lovec me je namreč opozoril na ogromnega svizca, ki je mulil travo daleč izven družinic, le kakih 80 korakov od naju. Počakal sem, da je napravil možica in ko je tako nepremično sedel, sem kakor v tarčo sprožil. Bil je to moj najtežji svizec, kar sem jih sploh kdaj uplenil.

Ura je bila ravno 5, ko je padel prvi svizec. Trenutek odmora in že sva bila zopet na nogah, da prideva čimprej do druge globače.

Ko sva se previdno približala robu globače, se nama je nudil isti nepozabni prizor. Vse mrigoli pod nami. Največ je seveda mladičev. Starci so še pridno obirali travo, ko se je mladina že napasla in je bila v izrednem igrivem nastrojenju.

Ko se tako predajam njihovi igri, se nenadoma oglasi žvižgu podoben glas in v trenutku je bila globača prazna. Nisem mogel verjeti, da so naju opazili, ker sva ležala za robom prav skrbno skrita. Kar me opozori lovec z roko, naj pogledam v zrak. Nad nama je plaval ogromen jastreb in krožil nad globačo. Že se je na-

meraval spustiti na bližnjo smreko. Ko je naju opazil, se je dvignil v zrak in odplaval. Razdalja je bila prevelika, da bi poskusil na srečo. Tudi nisem hotel streljati na jastreba, da ne bi preplašil svizcev. Skrila sva se za rob in čakala. Čez kake pol ure se je pojavil prvi starec, še drugi in potem dolgo nič. Ko sem že hotel streljati, mi je položil lovec roko na puško in mi dal znak, naj počakam. In res. Ni minilo dvajset minut, ko so se pričeli valiti svizci na poljano. Takoj so se jeli pasti, le ta dva, ki sta prišla prva iz rova, se nista pasla. Šele zvečer sem zvedel od patra, da tudi svizci postavijo nekako stražo, zlasti če so bili preplašeni zgodaj zjutraj. Ker sta ta dva stražarja stalno drug za drugim postavljala možica, sem si enega od teh tudi izbral za svoj cilj. Dobro sem pomeril v glavo. Starec je padel, se takoj pobral, nerodno odmotovilil in nama izginil izpred oči. Nekaj časa sva se bedasto gledala z lovcom, ki potem nekaj reče in izgine. Prepričan sem bil, da je svizec težko ranjen, ker se drugače ne bi bil tako težko in počasi vlekel, preden nama je zginil. Kmalu vidim lovca na nastrelu. Nekaj časa premišljuje, se skloni k zemlji in počasi odkoraka v smer, kamor je odšepal ranjeni svizec. Kmalu se pri neki vzpetini ustavi, se spusti na kolena in jame z roko šariti v tleh. Takoj nato vidim, da vleče nekaj iz jame. Moj ranjeni svizec. Doma sem šele natančno zvedel, kako je bila zadeva. Svizec je bil ranjen v vrat s poškodovano in prebito žilo odvodnico. Le toliko moči je še imel, da se je zavlekel v jarek, kjer je obtičal, ker ni imel več moči, da bi se povlekel skozi ozko grlo rova. Tako ga je lovec dosegel z roko in izvlekel.

Ves navdušen je lovec krožil z ubitim svizcem in kmalu je bil zopet pri meni. V takih doživljajih človek občuti, kako težko je, če ne razume jezik. Ker je bilo še razmeroma zgodaj, sva sklenila, da se odpočijeva i. dobro pomalicava.

Mudilo se nama ni nikamor, ker sva hotela dati svizcem dovolj časa, da se pomirijo in se prično pasti. Ko sva popoldan sedela pri prvi globači, ura je bila tri popoldan, je bila globača že polna. Vse je ležalo in do sitega napaslo spalo kakor vojska kralja Matjaža.

Ko tako opazujeva to spečo družčino, sem opazil, da je lovec nekam čudno razburjen in da ima nekaj resnega povedati. Najprej vzame mojo puško v roko in pomeri z njo. Ker sem ga prejšnji večer opazil, kako si je dal od patra tolmačiti način streljanja, sem takoj razumel, da lovec želi, da bi tudi on enkrat streljal. Kmalu sva se z znamenji sporazumela. Ker je bila puška nabita, mu odprem varovalko in pripravi se na strel. Nisem še videl tako srečnega človeka, kakor je bil ta trenutek moj spremljevalec. Dolgo je meril pa zopet odstavil. Di-

Talki sedlo

hanje mu je nagajalo, tako je bil razburjen. Potem pa je počilo in tudi svizec se je povalil. Svojim lastnim očem ni hotel verjeti. Kakor kakra je zginil in že ga vidim, kako pobira svizca in drvi zopet k meni. Od same sreče mu je kar sapo zaprlo. Prišel me je priganjati, naj se odpraviva domov. Rad sem mu ustregel. Čimprej je hotel biti v aulu, da vsem pove o svojem doživetju. Vso dolgo pot je z navdušenjem pripovedoval drugemu mojemu spremljevalcu o nenadejanem dogodku. In ko smo zvečer v aulu skupaj sedeli, sem moral preko patra nekajkrat potrditi, da je fant res sam s puško pogodil svizca. V aulu je zavladovalo splošno veselje. Ko smo kakor navadno pred večerjo sedeli pred najinima šotoroma in se pomenkovali, je bil ta naš junak osrednja oseba družbe.

Mene je bolj mikalo, da bi od starcev v aulu zvedel kaj več o svizcih in sploh o živalstvu teh krajev. Ko sem napeljal besedo zopet na svizce in na množico rib v jezeru, mi prične naš stari pripovedovati. Jezero da je zelo bogato z ribami, ki niso njihova prava hrana. Le kadar so svizčeva leta slaba, tedaj si nasušimo nekaj sto kilogramov rib. Vendar je svizec boljši. Ko je bil pred kakimi desetimi leti pravi lov na svizce prepovedan zaradi kuge, ki je divjala v Mongoliji in na Kitajskem, smo sicer na skrivnem le

Vzpon ceste na Talki sedlo

lovili in jedli svizce, vendar smo takrat lovili tudi ribe. To pa bolj zavoljo tega, da smo skrivali svoj lov na svizce. Ko sem ga vprašal, če niso ljudje mrli od kuge, je odvrnil, da ne. Umirali so pač ljudje kakor vedno, vendar mislim, da od kuge ni nihče umrl, čeprav smo vso zimo jedli svizce.

Še marsikaj smo se pomenili, preden so jih prišle ženske klicat k večerji. Ker sva imela s patrom svojo izvrstno fazanjo pečenko, sva se svizčevi pečenci odpovedala.

Mojega voznika še vedno ni bilo s popravljenim kolesom. Vendar sem se za drugi dan odločil, da ne grem na svizce, marveč bom nekoliko pošaril ob s trsjem zaraslih bregovih jezera za fazani in kljunači.

Zjutraj še pred soncem sva se odpravila z mojim novo pečenim lovцем na pot. Že koj, ko sva se oddaljila od aula komaj pol kilometra, so se pričeli pred nama vzdigovati fazani in kljunači. Prav izpred nog se ti vzdigne. Vidi se, da divjad tukaj uživa popoln mir, ker je nikdo ne preganja. Domačini namreč ptic ne jedo. Lahko trdim, da se je v kakih dveh urah, ko sva z domačinom lazila ob bregu jezera, dvignilo neposredno pred nama kakih 50 do 60 fazanov in kulikov (kljunačev).

Ko sem v okolici Džarkenta prvič prišel v res bogata fazanja lovišča in sem prvotno imel precej smole s svojimi streli, sem prišel na to, da ne smeš streljati fazana, ko se dviguje, ampak moraš počakati na trenutek, ko se fazan spelje. Ako ujameš ta trenutek, je fazan tvoj. Ob jezeru bi bil lahko nastreljal veliko vsakovrstne divjadi, vendar sem se zadovoljil s štiri kljunači in dvema fazanoma.

Lov na divjad ob jezeru res ni bila nikaka umetnost, ker ti je divjad sama prihajala pod strel. Vsa resnost tega lova je v tem, da moraš paziti na kače, ko pobiraš plen. Te golazni je v obrežnih goščavah jezera zelo veliko. Zato je bil moj spremljevalec oborožen z ostro motiko in je vedno, preden je segel po padlem kljunaču ali fazanu, skrbno z motiko pošaril goščavo. V dveh urah najinega lova je tako s spretnim udarcem razpolovil dve veliki kači. Tudi komarji so nadlega. Sicer le podnevi, ker so noči tako hladne, da mrčes otrpne.

Ker je pričelo sonce krepko pripekati, sva končala z lovom.

Kuhar patra Kolomba se je fazanov in kljunačev zelo razveselil in za večerjo nama je pripravil vse štiri kljunače začinjene z rižem. Prava poslastica!

Ko sva se po kosilu kopala v hladni jezerski vodi, sva šele opazila, kako bogato z ribami je to jezero. To bi bil raj za naše športne ribiče!

Moj voznik se še vedno ni vrnil iz Kuljdže.

Ko smo zvečer zopet posedali pred našima šotoroma in moževali, me je predvsem zanimalo vprašanje, če je res, da svizci jeseni, ko se pri-

pravljajo na zimsko spanje, prej pomore vse bolne in onemogle živali, kakor trdi Brehm v svojih knjigah. Odgovorili so mi, da nikoli niso videli podobnih bojov pred zimovališči svizcev, čeprav imajo vedno opraviti s temi živalcami. Potrdili pa so, da so večkrat naleteli pred že zadelanimi zimskimi rovi na svizce, ki so napravljali vtis bolnih ali oslabeledih. Te živalce so bile najbrž plen roparic, kajti svizec ima zelo veliko zasledovalcev. Šele peti dan popoldan se je vrnil moj voznik s popravljenim kolesom. S patrom sva se odločila, da drugo jutro za rana odpotujeva. Pred odhodom sva pa še pogostila gostoljubne domačine s tem, da sva odkupila lepega odraslega ovna in so ga ženske po svoje pripravile. Pater je žrtvoval še nekaj moke in pojedina je bila odlična.

Zjutraj, ko sva že sedela na konjih, se je zbral k slovesu ves aul in nam želel srečno pot. Otroci so nas precejšen kos poti tudi spremljali s pesmimi in veselimi smehom.

Nepozabni mi ostanejo ti dnevi počitka ob idilično lepem gorskem jezeru Sajramnor v družbi preprostih, nepokvarjenih domačinov, kakor mi ostanejo tudi nepozabni svizci Tarbagatajskih gora.

Foto A. Koprivnikar

Iz lovske organizacije

Cenik za odstrel divjadi za inozemske lovske goste v loviških lovskih družin SR Slovenije

ODSTREL JELENJADI:

	Dolarjev
Dnevna lovna pristojbina	15
Odstrelna taksa za jelena:	
do 100 točk	60
od 101 do 105 točk	66
od 106 do 110 točk	72
od 111 do 115 točk	78
od 116 do 120 točk	86
od 121 do 125 točk	93
od 126 do 130 točk	100
od 131 do 135 točk	110
od 136 do 140 točk	120
od 141 do 145 točk	130
od 146 do 150 točk	140
od 151 do 155 točk	150
od 156 do 160 točk	160
od 161 do 165 točk	175
od 166 do 170 točk	220
od 171 do 175 točk	350
od 176 do 180 točk	420
od 181 do 185 točk	500
od 186 do 190 točk	620
od 191 do 195 točk	900
od 196 do 200 točk	1100
od 201 do 203 točk	1300
od 204 do 206 točk	1500
od 207 do 210 točk	1800
od 211 do 212 točk	2500
od 213 do 214 točk	2900
od 215 do 216 točk	3400
od 217 do 218 točk	4000
od 219 do 220 točk	4800
od 221 do 230 točk za vsako točko	400
Odstrelna taksa za košuto	15

Za odstrel jelena s trofejo preko 230 točk se sklene posebna pogodba med lovskim gostom in upravljavcem lovišča.

Za vsak zgrešeni strel na jelena plača lovski gost odškodnino 20 dolarjev.

Če lovski gost takoj po enem ali več zgrešenih strelah z istega mesta odstrela istega jelena, se mu zgrešeni strelji na tega jelena ne štejejo.

Za zastreljenega* jelena plača lovski gost kot odškodnino 50 % vrednosti trofeje zastreljenega jelena, pod pogojem, da je pri iskanju uporabljen pes, več delov po krvnem sledu.

* Zastreljena divjad je tista, ki je bila obstreljena in ne najdena.

Za zastreljeno košuto plača lovski gost odškodnino 40 dolarjev, pod pogojem, da je bil pri iskanju uporabljen pes, več delov po krvnem sledu.

Lovskemu gostu pripada kot trofeja rogovje jelena z lobanjo in prodniki, pri košuti pa prodniki.

ODSTREL SRNJADI

	Dolarjev
Dnevna lovna pristojbina	5
Odstrelna taksa za srnjaka:	
do 70 točk	15
od 70 do 100 točk — vsaka točka	0,30
od 101 do 105 točk	35
od 106 do 110 točk	50
od 111 do 115 točk	70
od 116 do 120 točk	150
od 121 do 125 točk	200
od 125 do 130 točk	250
Za vsako nadaljnjo točko od	
130 točk do 150 točk	30
Za vsako točko nad 150 točk	50
Odstrelna taksa za srno	5

Za vsak zgrešeni strel na srnjaka plača lovski gost odškodnino 5 dolarjev. Če lovski gost takoj po enem ali več zgrešenih strelah z istega mesta odstrela istega srnjaka, se mu zgrešeni strelji na srnjaka ne štejejo.

Za zastreljenega srnjaka plača lovski gost kot odškodnino 50 % vrednosti trofeje zastreljenega srnjaka, pod pogojem, da je bil pri iskanju uporabljen pes, več delov na krvnem sledu.

Za zastreljeno srno plača lovski gost odškodnino 10 dolarjev pod istimi pogoji kot za srnjaka.

Lovskemu gostu pripada kot trofeja rogovje z lobanjo.

ODSTREL GAMSA (KOZLA ALI KOZE)

	Dolarjev
Dnevna lovna pristojbina	10
Odstrelna taksa za kozla ali kozo:	
do 70 točk	40
od 70 do 100 točk — za vsako točko	1
od 101 do 103 točk	100
od 104 do 109 točk	130
od 110 do 115 točk	150
Za vsako nadaljnjo točko nad	
115 točk po	40

Za vsak zgrešeni strel na gamsa (kozla ali kozo) plača lovski gost 5 dolarjev odškodnine.

Če lovski gost takoj po enem ali več zgrešenih strelah z istega mesta odstrela istega gamsa, se mu zgrešeni strelji ne štejejo.

Za zastreljenega gamsa (kozla ali kozo) plača lovski gost kot odškodnino 50 % vrednosti trofeje zastreljenega gamsa pod pogojem, da je bil pri iskanju uporabljen pes, več delov po krvnem sledu.

Lovskemu gostu pripadajo kot trofeja rogovi z lobanjo in čop.

ODSTREL MEDVEDA

	Dolarjev
Dnevna lovna pristojbina	20
Odstrelna taksa:	
do 200 točk	500
od 201 do 215 točk	550
od 216 do 230 točk	600

	Dolarjev
od 231 do 245 točk	700
od 246 do 260 točk	850
od 261 do 270 točk	950
od 271 do 280 točk	1050
od 281 do 290 točk	1150
od 291 do 295 točk	1250
od 296 do 300 točk	1450
Za vsako nadaljnjo točko nad 300 točk po	80

Za vsak zgrešeni strel na medveda plača lovski gost 100 dolarjev odškodnine.

Za zastreljenega medveda plača lovski gost 500 dolarjev odškodnine, pod pogojem, da je bil pri iskanju uporabljen pes, več del po krvnem sledu.

Kot trofeja pripada lovskemu gostu medved.

ODSTREL DIVJIH PRAŠIČEV

	Dolarjev
Dnevna lovna pristojbina	10
Odstrelna taksa za merjasca:	
do 100 točk	32
od 101 do 110 točk	48
od 111 do 115 točk	72
od 116 do 120 točk	96
od 121 do 130 točk	120
Za vsako nadaljnjo točko nad 130 točk po	16

Za zastreljenega merjasca plača lovski gost odškodnino 20 dolarjev pod pogojem, da je bil pri iskanju uporabljen pes, več del po krvnem sledu.

Zgrešeni strelji se ne računajo.

Kot trofeja pripadajo lovskemu gostu čekani.

Odstrelna taksa za svinjo:

	Dolarjev
Do 50 kg bruto teže	8
od 51 do 70 kg bruto teže	16
od 71 do 100 kg bruto teže	24
preko 100 kg bruto teže	32

Za zastreljeno divjo svinjo plača lovski gost odškodnino 10 dolarjev, pod istimi pogoji kakor za merjasca.

Zgrešeni strelji se ne računajo.

ODSTREL DIVJEGA PETELINA

	Dolarjev
Dnevna lovna pristojbina	10
Odstrelna taksa	40

Za zastreljenega ali zgrešenega divjega petelina plača lovski gost za vsak strel odškodnino 20 dolarjev.

Lovskemu gostu pripada kot trofeja petelin.

ODSTREL RUŠEVCA

	Dolarjev
Dnevna lovna pristojbina	10
Odstrel ruševca	30

Za zastreljenega ali zgrešenega ruševca plača lovski gost za vsak strel odškodnino 15 dolarjev.

Lovskemu gostu pripada kot trofeja ruševca.

ODSTREL MALE DIVJADI

	Dolarjev
Dnevna lovna pristojbina	5
Odstrelne takse:	
za zajca	2
za fazana	2
za gozdnega jereba	2
za kotorno	2
za poljsko jerebico	2
za divjo raco	1
za divjo gos	1
za prepelico	0,50
za divjega goloba	0,50
za grlico	0,50
za kozico	0,50

Za vsako uplenjeno fazanko v loviščih, kjer odstrel teh ni dovoljen, plača lovski gost odškodnino 5 dolarjev.

Pernato divjad, ki po strelu pade in se ne najde, plača lovski gost, kot da je odstreljena.

SPLOŠNA NAVODILA

Dnevne lovne pristojbine in odstrelne takse se plačujejo v dolarjih ali drugih devizah, preračunano na bazi dolarja.

Uplenjeno divjad lovski gost lahko odkupi in jo plača v dinarjih po dnevni tržni ceni.

Uporabo avtomobila, čolna, voza, konja, nosača, gonjača in drugo, plača lovski gost po dogovoru.

Prenočišče in prehrano plača gost posebej.

Inozemski lovski gost, ki upleni kapitalno divjad, se obveže, da na razstavah pod trofejo napiše lovišče, državo in datum uplenitve.

Trofeje se ocenjujejo po madridskem obrazcu.

Na jelena je dovoljeno streljati z risanico kal. najmanj 7 mm in s kroglo, ki ima na 150 m vsaj 250 kgm zadetne moči.

Na srnjake in gamse je dovoljeno streljati z najmanjšim kalibrom 6,5 mm.

Na medveda je dovoljeno streljati z nabojem 7 × 64 ali močnejšim in s kroglo z najmanj 250 kgm zadetne moči.

Za lov na divje prašiče so glede pušk in kalibra isti pogoji kot za jelenjad, vendar se lahko uporabljajo tudi puške šibrenice s kroglo za gladke cevi (Idealke, Breneke ipd.).

Na velikega petelina in ruševca je dovoljeno streljati s puško šibrenico in s šibrami najmanjše debeline 3,5 mm ali z risanico najmanjšega kalibra 5,6 mm (vendar ne s flobertom kal. 22).

Za lov na zajca in fazana je dovoljena uporaba najdrobnejših šiber debeline 3 mm; za kotorno 2,5 mm, za poljsko jerebico in gozdnega jereba 2 mm; za divjo raco 3 mm; za divje gosi 3,5 mm.

Za lov na malo divjad — razen na divje race in divje gosi — je dovoljeno uporabljati le puške na največ dva strela.

FOTOGRAFIRANJE IN FILMANJE DIVJADI

Lovski gost lahko v lovišču fotografira in filma uplenjeno divjad brez odškodnine.

Za fotografiranje žive divjadi v lovišču plača lovski gost takso 50 dolarjev dnevno.

Lovski gost, ki filma divjad in naravne lepote v lovišču, plača dnevno 100 dolarjev.

Spremljstvo, organizacija in prevoz ljudi ter sredstev se plača posebej.

Ta cenik velja od 1. julija 1963 dalje za vsa lovišča LD v SRS.

Lovska zveza Slovenije

Tovariš I. M. iz Mirne peči sprašuje:

1. Kateri zakoniti predpisi urejajo, komu pripade trofeja velike divjadi?

2. Ali je dovoljeno streljati divjega prašiča s šibrami P-8 odnošno PP?

Ad. 1. V naših zakonitih predpisih ni najti določila, ki bi urejalo vprašanje, čigava je trofeja uplenjene velike divjadi. V rep. zakonu o lovu (U. l. SRS št. 26/1954) je v čl. 26. rečeno, da je v lovišču uplenjena, ulovljena ali najdena divjad in njeni pobrani deli lastu lovske družine. Tudi v sedaj veljavnih pravilih lovskih družin ni glede trofej nobenega določila. To vprašanje je morda ena ali druga lovska družina uredila v svojem poslovníku. S cit. čl. 26. zakona o lovu bi bilo rešeno le vprašanje, čigavo je rogovje ali čekani, najdeni v lovišču, od divjadi, ki je poginila, ali odvrгла rogovje. Ni pa s tem rešeno vprašanje upravičenca do trofeje za primere, ko je bila divjad uplenjena na lovu.

Dasi nimamo pisanega zakona, se lovci držimo že od zdavnaj pravila, da trofeja pripada uplenitelju, praža ali cvrček pa onemu, ki je divjad iztrelil. Čeprav to pravilo ni nikjer zapisano v zakonu, se ga držimo morda bolj dosledno, kakor kakšnega drugega zakonskega predpisa. V praksi zelene bratovščine tudi ni bilo o tem nikoli spora s pridržkom, če je bil uplenitelj nesporno ugotovljen. Pri izvrševanju lova pa je dostikrat vprašljivo, kdo je uplenil divjad. S tem pa se začne spor, komu gre trofeja. Takšne primere ima v mislih tov. I. M. in želi zanje določen odgovor.

Odgovor za sporne primere bo zainteresirani našel v knjigi »Naš lov« prvi del, str. 77. Tamkaj je zapisano: Če streljata na divjad dva lovca, ali jih strelja več s kroglo, se prisodi divjad onemu, ki je prvi zadel. Kratko povedano, *prva krogla velja*, če je zadetek tak, da bi od njega žival padla, četudi po daljšem času. Prva krogla pa ne velja, če se oddrgnila samo kožo, ali ni zadela nobene kosti oz. samo smrček ali eno nogo pod kolenom. Pri lovu na divjega prašiča ali volka se lahko dogodi, da strelja en ali dva lovca s kroglo, ostali pa s šibrami. V takem primeru pripade plen krogli, ki je prva zadela v celo in ni samo oplazila. Prednost ima tedaj krogla, ne glede na eventuelni zadetek s šibrami. Pri streljih s šibrami je narobe, velja namreč *zadnji strel*, toda le v primeru, če je žival še

tekla in ni bila več v stalnem območju prejšnjega strelca.

Z navedenimi pravili, ki jih je praksa zelene bratovščine sprejela za nekak svoj zakon, bi bili rešeni vsi sporni primeri. Življenje pa prinese lahko zamotane primere. Lahko je sporno, kdo je s kroglo prvi zadel, morda je sporno, katera krogla je zadela v celo itd. Za take in slične primere pa je prejela praksa, da dokončno odloči vodja lova. V dvomljivih primerih se tedaj podvržemo odločitvi vodje lova, čigav je plen in s tem čigava je trofeja. Vodja lova se bo pri svoji odločitvi držal usvojenih pravil, po svoji prosti presoji bo odločil le o spornem dejstvu, komu pripada plen.

Ad. 2. V sedaj veljavnem zakonu o lovu čl. 28 je določeno, da se sme parkljasto divjad, *razen divjega prašiča*, streljati samo z risanico. Nadalje je določeno, da se parkljasta divjad razen divjega prašiča ne sme streljati na brakadah. Po veljavnih zakonitih predpisih je tedaj divjega prašiča dovoljeno streljati s šibrami torej tudi s P-8 in PP.

Pri lovcih pa se je oglasila vest, ko so videli, kako malo divjih prašičev so s šibrami pobrali, obratno pa ogromno zastrelili.

Spoznali so, da strel s šibrami na divjega prašiča ni lovsko pravičen in ni v skladu z lovsko etiko. Zaradi tega so posamezne lovske zveze na svojih občnih zborih sklenile, da bodo divje prašiče streljali le s kroglo. Po našem mnenju so taki sklepi lovskih zvez za lovce obvezni in veljajo kot nekak dogovor. Tak sklep je 1957. l. sprejel tudi občni zbor Lovske zveze Slovenije.

S. F.

Iz lovske družine Kanal

Lovišče Lovske družine Kanal leži na obeh bregovih spodnjega toka Soče. Lovišče na desnem bregu sega do državne meje z Italijo. Teren je hribovit in silno razčlenjen. Lovišče meri 5540 ha.

Pred drugo svetovno vojno so bili gospodarji lovišča premožni italijanski zakupniki, ki jim ni bilo dosti mar lovska pravičnost in lovsko gospodarstvo. Naši ljudje skoraj niso imeli lovišč v zakupu (lovišča so bila majhna — razdrobljena), ker si tega skoraj niso mogli privoščiti. Največ so bili le slabo plačani lovski čuvaji.

Po končani vojni je ustanovljena lovska družina prevzela zamenarjeno in prazno lovišče in v njem so gospodarile roparice, lisice, jazbeci, divje mačke.

Predel lovišča je bil pred vojno precej naseljen s kotonami, teren ob Soči pa tudi z jerebicami. Kotorne in jerebice so skoraj popolnoma zginile, le redke kitice jerebic in nekaj koton je še v lovišču. Odstrel teh se ne vrši, toda kljub temu jih je iz leta, v leto manj. Vzroka za odmiranje ne moremo ugotoviti, verjetno bi bilo potrebno osvežiti kri, če so ostale kokoške sploh še plodne.

Po pripovedovanju bivših lovskih čuvajev je katorne in jerebice uničila kokošja kuga v letu 1939.

Družina je z organizacijskimi ukrepi, s selekcijo nepoštenih lovcev in nenehnim vlaganjem fazanov (zajcev, kotorn in jerebic žal nismo mogli dobiti) ter zatiranjem roparic dvignila stalež divjadi na primerno višino. Danes imamo v lovišču veliko srnjadi ter zmerno število zajcev in fazanov.

Zanimivo je, da divjega prašiča med vojno tu niso poznali, sedaj je pa naša stalna divjad, ki kmetovalcem povzroča veliko škodo, tako da plačamo letno okrog 200 000 din odškodnine.

V prvih letih po vojni nismo imeli dosti uspehov pri pogonih na divje prašiče, saj nismo imeli dovolj prakse za lov na to premeteno divjad. Čeprav pri nas snega skoraj nikdar ni, vendar uplenimo letno okrog 10 prašičev.

Roparice smo držali na kratko v glavnem s cianvodikom, ker so pogoni zaradi nepreihodnih grap neuspešni. V zadnjih dveh letih, odkar je uporaba teh ampul prepovedana, so se lisice in divje mačke močno razmnožile.

V preteklem lovskem letu smo izposlovali dovoljenje za strupitev s strihlinom. Strup smo nabavili v lekarni na recept veterinarja. Preizkus smo opravili na psu, ki je po zavžitju šele sedmih smrtnih doz stehnina ($7 \times 0,01$ g) poginil v dobri uri. Strup smo v lovišče vseeno položili, toda brez uspeha, čeprav je bila vsa vaba pobrana.

V letošnji trdi zimi pri nas nismo imeli poginov divjadi. Sneg je v dolini hitro skopnel, po hribih pa ni bil tako visok, da bi bila divjad ogrožena. Srnjad ima pri nas pozimi dosti sena v senenih kopicah, ki jih kmetje zlagajo po vsem lovišču in šele na spomlad speljejo seno domov. Srnjad se je teh zalog v obilni meri poslužila, tako da je družina morala plačati odškodnino.

Ob času, ko je Lovska zadruga ustavila odkup divjih prašičev zaradi sestradanosti, so bili pri nas uplenjeni divji prašiči dobesedno zamaščeni. Hranili so se s

kostanjem, ki je preteklo leto dobro obrodil.

V skalnatem bregu Soče gnezdijo skalni golobi. Teh je več na Krasu, a jih tudi pri nas ne manjka za umirjenje lovske žilice.

Da bi bilo čim manj zastreljene pernate divjadi, smo v preteklem letu zgradili betonsko strelišče z metalnim aparatom za streljanje na umetne golobe. Člani so strelišče zgradili z udarniškim delom v 446 urah.

Ker je edino betonsko strelišče v LZ Gorica, se vrše letna streljanja Lovske zveze pri nas. Prehodni pokal je v preteklem letu osvojila ekipa Gorica, prehodni pokal za posameznike pa Janko Bašin, član LD Gorica.

Pred lovno sezono na srnjad imamo obvezen preizkus risanic, in se z nepreizkušeno puško odstrel srnjadi ne sme izvajati. Na ta način imamo manj zastreljene srnjadi.

Uvedli smo lovske običaje in šege, ki jih okupator ni poznal. Nekaterim starejšim članom to v začetku ni bilo všeč, toda sedaj so vsi uvideli, da družabno življenje v družini učvršča vezi lovskega tovarištva.

Karel Jurečič, LD Kanal

Mednarodna lovska razstava v Firencah

Od 10. do 20. junija 1964 bo v Firencah v Italiji druga mednarodna lovska razstava. Po sklepu Glavne lovske zveze Jugoslavije bo na tej razstavi sodelovala tudi Jugoslavija. Tako bo naša država zastopana na razstavi v Firencah že drugič. Na prvi mednarodni lovski razstavi v Firencah 1960 je Jugoslavija s svojimi trofejami osvojila 67 zlatih in 13 srebrnih medalj, kar je dvakrat več zlatih medalj, kot jih je dobilo vseh 11 ostalih držav udeleženk.

Po dosedanjih informacijah bodo na razstavi sodelovale tudi Švedska, Finska, Francija, Velika Britanija, Španija, Poljska, Čehoslovaška, Švica, Romunija, Bolgarija, Brazilija, Argentina in Avstrija. Pričakujejo tudi udeležbo Zahodne Nemčije in Sovjetske zveze.

Razen trofej, dermoplastik, kolekcij raznih ptic in njihovih jajc, žive divjadi itd., bo zastopano na razstavi tudi lovsko slikarstvo, fotografije in filmi. Predvidena so tudi predavanja lovskih strokovnjakov o lovstvu v posameznih državah. V posebnih paviljonih bo razstavljeno tudi krzno divjadi, lovsko orožje in ostala oprema. V času razstave je predviden tudi kongres lovskih organizacij raznih držav, ki naj

bi obravnaval različne lovske probleme.

Upravni odbor Glavne lovske zveze Jugoslavije je na svoji seji 5. junija t. l. izbral posebno komisijo in ji poveril priprave ter organizacijo razstave.

-elf-

Lovska zveza Slovenije gradi — po sklepu občnega zbora — v Tomačevem ob Savi moderno olimpijsko strelišče za umetne golobe. Gradbena dela so se pričela 14. maja, izvajalec pa je Obrtno gradbeno podjetje Črnuče. Po pogodbi mora biti strelišče zgrajeno do srede avgusta letos.

Opremljeno bo s 16 metalnimi stroji, ki jih bo izdelal naš znani strelec Zadnikar. Prototip teh strojev je preizkušnjo odlično prestal in v nobenem pogledu ne zaostaja za inozemskimi izdelki te vrste. Proženje bo avtomatizirano z električnimi prožilnimi napravami. Strelišče bo sodobno urejeno s strelsko lopo, tribunami in sanitarijami. Predvidoma bo na njem urejeno tudi strelišče za bežečega zajca. Prvo tekmovanje, republiško prvenstvo, naj bi bilo že konec avgusta t. l.

Vsekakor bo novo strelišče mnogo pripomoglo k popularizaciji streljanja na umetne golobe, obenem pa tudi h kvalitativnemu dvigu naših strelcev.

-že

Lovsko turistična postojanka LD Mozirje

V zadnjih letih je bilo v loviščih širom po Sloveniji odprto mnogo lovskih koč in domov.

Tudi člani LD Mozirje smo čutili potrebo po svoji lovski koči. Lovišče, ki ga upravlja naša LD, meri 4843 ha. Približno tretjino lovišča, to je severozahodni del, predstavlja Mozirska planina. Tu smo se odločili zgraditi svoj dom. Pri izbiri mesta smo imeli v vidu predvsem krepitev in razširitev domačega kot tudi inozemskega lovskega turizma. Tako stoji danes na jugovzhodnem obronku obširnega platoja mozirske planine že dograjen dom mozirskih lovcev. Od Šmihela nad Mozirjem, kamor pelje avtocesta, je do doma eno in pol ure hoda. Dom stoji na nadmorski višini 1360 metrov.

V neposredni bližini doma so rastišča ruševca. LD je pričela z delom že spomladi 1961. Ker so bila glavni zadržek finančna sredstva, je prvo leto delo le počasi napredovalo. Gradili smo predvsem s prostovoljnimi delom. Tako

je bil prvo leto posekan in obtesan les ter pripravljen pesek in kamenje.

Spomladi 1962 je pričel z delom nov gradbeni odbor. S požrtvovalnostjo članov, ki so opravili preko 2500 prostovoljnih delovnih ur, je bil 1962 dom v glavnem dograjen, pokrit in zastekljen. Letos pa je bil dom v celoti dograjen in opremljen. Sedaj je v njem že možen prijeten počitek po napornem obhodu planinskega predela našega lovišča. Vrednost doma znaša okoli 3 000 000 dinarjev. Pohvaliti je treba predvsem gradbeni odbor za njegovo požrtvovalno delo, posebej pa predsednika tega odbora Franca Kokalja.

Jože Poznič

Osnovni zakon o lovstvu Jugoslavije in lovski zakon Slovenije v pripravi

S strani republiških lovskih zvez, posebno pa Glavne lovske zveze Jugoslavije je bilo v zadnjih letih napravljeno mnogo, da bi Jugoslavija dobila nov temeljni zakon o lovstvu, saj je sedanji še iz leta 1947.

Člani upravnega odbora GLZ so bili na seji 5. junija t. l. po Zveznem sekretariatu za kmetijstvo in gozdarstvo obveščeni, da je izvršena končna redakcija osnutka Osnovnega zakona o lovstvu. Pričakujemo, da bo osnutek v kratkem predložen v razpravo. Tako je možno, da bo osnovni zakon sprejet še v tem letu, kar bi bilo velikega pomena za nadaljni razvoj lovstva v Jugoslaviji.

Tudi pri nas se dela že nekaj let na tem, da bi v Sloveniji dobili nov zakon o lovstvu, ki bi bil v skladu z našim družbenim razvojem. Lovska zveza Slovenije v sodelovanju z Republiškim sekretariatom za kmetijstvo in gozdarstvo SRS pripravlja osnutek republiškega zakona, ki bo razposlan v razpravo tudi lovskim družinam.

-elf-

Lovski izpiti pri Lovski zvezi Ljubljana

Ob prvem spomladanskem terminu je polagalo lovski izpit 131 članov, od tega ga je opravilo 93, izdelalo jih ni 15 in popravni izpit iz enega predmeta je imelo 23 članov. Ob drugem spomladanskem terminu so polagali lovski izpit 4 člani, ki so ga opravili. Ob tej priliki je opravilo tudi popravni izpit iz enega predmeta 14 članov, 1 član pa popravnega izpita ni opravil.

Uspeh pri teh lovskih izpitih je bil znatno boljši kot pri prejšnjih. Predavanja, ki so se pred izpiti vršila v Ljubljani, Kamniku, Ivančni gorici, Cerknici in Litiji, so bila — sodeč po uspehu — koristna. Zato bo treba s to prakso nadaljevati tudi v tem lovskem letu. Seveda pa sama predavanja ne morejo nuditi vsega znanja, če ni osebne prizadevnosti in volje do izobraževanja.

B. K.

zgrešene divjadi čimbolj znižalo.

Najboljši so bili:

1. Franc Cvenkel, 60 krogov od 60 možnih;
2. Oskar Dolenc, 56 krogov od 60 možnih;
3. Janez Markelj, 55 krogov od 60 možnih.

Tekmovanju je sledila še preizkušnja pušk risanic, kar je pred pričetkom lova na srnjaka nujno potrebno.

Oskar Dolenc, LD Kovor

Lovska družina Križevci v Prekmurju je 3. jun. 1962, prva v Pomurju, razvila svoj lovski prapor, ki ga ji je podaril Občinski ljudski odbor Petrovci-Salovci in ga tudi razvil njegov predsednik Koloman Korpič. Spominske trakove so darovale sosednje lovske družine ter LZP, KGZ Petrovci, »Perutnina« Murska Sobota ter posamezni člani, vsega 20 trakov. Ob tej slovesnosti je bilo tudi streljanje na umetne golobe. Najboljši uspeh je bil osem zadetkov od deset možnih. Družina ima 19 članov in upravlja z loviščem, ki meri 4575 ha.

Ernest Kovačec

Pomerili so se v streljanju

Po sklepu občnega zbora LD Kovor so se člani te lovske družine, ki šteje 37 članov, v nedeljo 2. VI. t. l. v Zvirčah pomerili v streljanju z malokalibrsko puško na razdaljo 50 m. To je bilo pravzaprav kvalifikacijsko streljanje za pridobitev dovolilnice za odstrel parkljaste divjadi. Za ta način preizkušnje strelskih sposobnosti so se člani odločili zato, da bi se število zastreljene in

Uspeh v zimi 1962/63 je imela LD Vipava pri zatiranju roparic. Do marca letos je bilo pokončanih preko 80 lisic. Glavno zaslugo pri tem pa ima poklicni lovec Rafael Samec s svojo terierko — na sliki.

Usodni dan za divjega lovca

V lovišču LD Cajnarje je šaril že nekaj let divji lovec, ki mu nismo mogli priti na sled. Trideseti maj pa je bil zanj usoden dan, a za srnjad olajšanje. S tem dnem je namreč prenehalo Janezovo mrharstvo in »apetit« po divjačini.

Omenjenega dne je organ LM Cerknica, ki je tudi član naše družine, obiskal kmeta K. J. zaradi orožja, ki ga ima. V začetku je Janez zanikal, da bi imel orožje, ker pa miličnik ni odnehal, se ga je Janez hotel odkrižati z neuporabno puško. Vendar pa France ni bil zadovoljen. Končno ga je le prepričal, da je pokazal pravo puško, nabito s šestimi naboji z napiljenimi krogli. Pri nadaljnji preiskavi so bila najdena še štiri rogovja in sveža srnjakova koža, zakopana v gnoju.

Tako se je končal za divjega lovca Janeza usodni 30. maj, ki ga ne bo zlepa pozabil.

Poleg odškodnine LD Cajnarje bo zadnjo besedo izreklo še sodišče.

Anton Purkart,
LD Cajnarje

Kaznovana za divji lov

K dopisoma »Lovska pravičnost« in »Ali je to strah pred divjimi lovci?« v letošnji aprilski oziroma majski številki je LD Log pod Mangrtom sporočila, da je medtem disciplinsko kaznovala Andreja in Marka Štruklja z globo po 30 000 din in s prepovedjo lova na parkljasto divjad za eno lovno sezono, oziroma za eno leto.

Ur.

Novi sodniški pripravnik za ocenjevanje zunanosti brakov jazbečarjev: Alojzij BRVAR, Podvine št. 26, pošta Zagorje ob Savi.

Kinološka zveza Slovenije

Priporočilo za zaščito jerebic

Minula zima je pri nas zelo prizadejala divjad, zlasti malo. Znale so številne izgube jerebic in niso redki primeri, da so bile spomladi najdene poginule cele kite. Vemo pa tudi, da stalež in odstrel jerebic, ne samo v Sloveniji, ampak tudi na področju cele Jugoslavije, že nekaj let občutno pada. Izvršni odbor Lovske zveze Slovenije je na svoji seji 14. junija t. l. obravnaval problem jerebic in sklenil priporočiti vsem LD Slovenije, da se v letošnjem lovskem letu vzdrže odstrela jerebic, ker je to najuspešnejši in najcenejši način, da se stalež jerebic zopet popravi.

-že

Pravilno iztrebljenje in oddaja divjačine

Cesto se dogaja, da se divjačina, poslana Lovski zadrugi »Lovec«, med transportom pokvari ali tudi že prej ter jo pristojni veterinarski nadzorniki zaplenijo. Da se taki škodi izognemo, dajemo nekaj navodil za iztrebljanje in pravilno ravnanje z divjačino, ki naj veljajo predvsem za jelenjad in divje prašiče. Važno je, da je divjad po uplenitvi, zlasti težka divjad, pravilno očiščena in ohlajena. Jelena prerežemo po sredi trebuha od prsne kosti (grodnice) do sramne kosti in odstranimo vso drobovino, tudi pljuča. (Glej »Naš lov I«, str. 401). Nato preseka sramno kost. Vrat prerežemo tako, da goltanec s požiralnikom in dušnikom vred lahko potegnemo ven. Krvavo notranjost prsne in trebušne votline dobro očistimo, izbrišemo in osušimo z vato ali suho krpo. Nikakor ne smemo izpirati z vodo! Do prevoza je treba jelena dobro ohladiti, tako da mu razkremo zadnji nogi; tako je vsa votlina odprta za hlajenje. Divje prašiče in srnjad iztrebljamo prav tako, le da ne preseka sramne kosti, razen pri težkih prašičih. Da ostane trebušna votlina odprta, jo razpremo s primerno dolgo paličico. Če divjačina v notranjosti krvavi, lahko za prevoz vložimo v trebušno votlino smrekove ali sveže listnate vejice, pa tudi koprive. V nobenem primeru ne smemo trebušne votline zašiti ali pa slabo ohlajeno divjačino odposlati z navskriž zvezanimi nogami.

Nekateri lovci puščajo v divjačini del drobovine, ki jo odstranijo šele pri oddaji, drugi pa odvzamejo ledvično pečenko. Ta mora ostati v divjačini, sicer zgublja divjačina na tržni ceni. Tako pripravljena divjačina za transport se ne pokvari. Pokvari se le, če je čas od uplenitve do vložitve v zmrzovalnico predolg.

S tako oskrbljeno divjačino za transport prihranimo lovski družini mnogo denarja, skupnosti pa damo več deviznih sredstev.

Na občnem zboru Lovske zveze Ljubljana dne 7. 7. t. l. so zborovalci izrazili tudi željo, da bi pojasnili, kako se v Ljubljani odda uplenjena divjačina.

Lovska zadruga »Lovec« v Ljubljani ima uvedeno stalno dežurno službo na avtobusni in železniški postaji v Ljubljani vsak dan, vključno nedelje in praznike, od 6.45 ure do 10.15 ure. Dežurni šofer prihaja na avtobusno postajo še ob 12., 14. in 18. uri ter pobere v tem času dospelo divjačino. Med tem časom dospela divjačina se odlaga v za to pripravljen velik zaboj, katerega en ključ ima šef avtobusne postaje, en ključ pa je tudi v garderobi. Tako je divjačina pod ključem in ne leži na pločnikih.

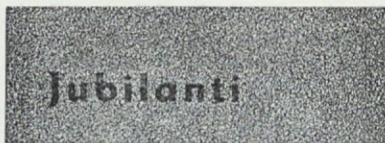
Ko prinesejo posamezniki ali šoferji divjačino na avtobusno postajo našemu dežurnemu šoferju ali pa na upravo Lovske zadruge, Trubarjeva 7 a, dobijo potrdilo o prevzemu divjačine brez navedbe teže, medtem ko prevzemnico z navedbo kosov, vrste divjačine in njene teže prejme dobavitelj po pošti, ker na teh mestih ni tehtnice.

Če dobavitelj divjačine želi prisostvovati tehtanju in dobiti takoj potrdilo o teži, lahko divjačino osebno odda v zmrzovalnico Trgohlad, Poljanska c. 46.

Trgohlad Ljubljana sprejema divjačino za Lovsko zadrugo vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih, neprekinjeno 24 ur. Od 6. do 14. ure prinešeno divjačino takoj stehta in izda prevzemni dokument z navedbo teže, izven tega časa pa izstavlja le potrdila o prevzemu brez navedbe teže. Prevzemni dokument z navedbo teže pa dobi dobavitelj po pošti.

Lovska zadruga plačuje sprejeto divjačino dvakrat mesečno po pošti, osebno pa dobavitelj lahko dvigne izkupiček na Upravi Lovske zadruge, Ljubljana, Trubarjeva 7 a, vsak delavnik od 8. do 10. ure.

Lovska zadruga
za Slovenijo
Lovec

Rok Plesnik, član LD Solčava, 89 let! Spoštovanemu in najstarejšemu lovskemu tovarišu, ki se že tri četrt stoletja udeležuje v lovu, želimo, da bi bil še dolgo v našem krogu ter spokojno in zadovoljno užival prijetno jesen svojega življenja!

Lovski tovariši LD Solčava

Alojz Drnovšek 70-letnik, član LD Anhovo, čez 50 let lovec, s svojim neumornim delom pravi oče zelene bratovščine v Soški dolini, večkrat odlikovan, še vedno aktiven. Častitljivemu in za služnemu lovskemu tovarišu k življenjskemu jubileju iskreno čestitamo in mu voščimo še mnoga zdrava in zadovoljna leta!

Člani LD Anhovo

Naš neumorni lovski delavec, dolgoletni predsednik in današnji podpredsednik Lovske zveze Maribor, ter dolgoletni član u. o. LZS, večkratni sodelavec v raznih menarodnih komisijah za lovstvo, tov. **OTMAR CVIRN** je v mesecu juliju 1963 dočkal svoj 60. rojstni dan.

Zdrav in poln naprednega lovskega duha je med svojimi člani Lovske zveze Maribor skromno proslavil ta lepi jubilej.

Iz iskrenih src lovskih tovarišev je prejel nešteto čestitk ter skromno darilce za svoje delo v trajen spomin na zeleno bratovščino.

Dragi Otmar, bodi nam zdrav in čil ter takšen lovec, kot si bil do sedaj, še mnoga leta!

Lovska zveza Maribor

Dr. Janko Kovačec sedemdesetletnik, član LD Podbrežje, je postal lovec že pred dobrim pol stoletjem. Njegovo lovsko udeleževanje pa ni bilo zgolj v naravi in med divjadjo, temveč je mnogo pripomogel, da so na Štajerskem pred vojno prišla lovišča v roke slovenskih lovcev. Leta 1921 je postal član odbora SLD, podružnice v Mariboru in je bil dolga leta njen podpredsednik. Znan je kot organizator streljanja na umetne golobe in sam odličen strelec, ki se je udeležil strelske tekme na balkaniadi v Bolgariji. Po okupaciji slovenske Štajerske po Nemcih je bil med prvimi zavednimi Slovenci v Mariboru pregan v Srbijo. Po vojni se je vključil v delo za obnavljanje lovske organizacije in od tedaj je član LZ Maribor in njen dolgo-

letni blagajnik. Več let je bil tudi funkcionar LZS in še sedaj je v UO Lovske zadruge. Še vedno je agilen in aktiven ter dober svetovalc v vseh lovskih vprašanjih, posebej še v strelstvu.

Za njegovo uspešno in požrtvovalno delo ga je LZS odlikovala z Redom za lovske zasluge II. stopnje in z Znakom za zasluge. Uglednemu lovskemu tovarišu k življenskemu jubileju iskreno čestitamo in mu želimo dober pogled ter še mnogo zdravih in zadovoljnih let!

LD Podbrežje in vsi lovski znanci in tovariši — V. M.

France Langer 70-letnik je praznoval hkrati 53-letnico lovskega udeleževanja v Zasavju in Posavju. Po prvi svetovni vojni 1919 je bil prvi tajnik tedaj ustanovljenega lovskega kluba v Radečah. Službeno premeščen v Kr-

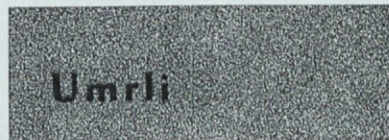
ško, je tam ustanovil Zasavsko lovsko društvo (sedaj lovska zveza) za takratna okraja Krško in Brežice in bil prvi njegov tajnik. Več let je bil delegat Zveze lovskih društev v Ljubljani. Po osvoboditvi je 1946 ustanovil lovski družini Radeče in Loka, bil več let starešina prve in tajnik druge ter odbornik LZ Trbovlje. Po združitvi Okrajne lovske zveze Trbovlje in Krško je bil tajnik LZ Trbovlje. Posebno se je izkazal s številnimi predavanji v Zasavju in Posavju za lovske izpite in še vedno je predsednik komisije za lovske izpite LZ Trbovlje.

Jubilantu želimo še mnogo krepkega zdravja in obilo lovskih užitkov!

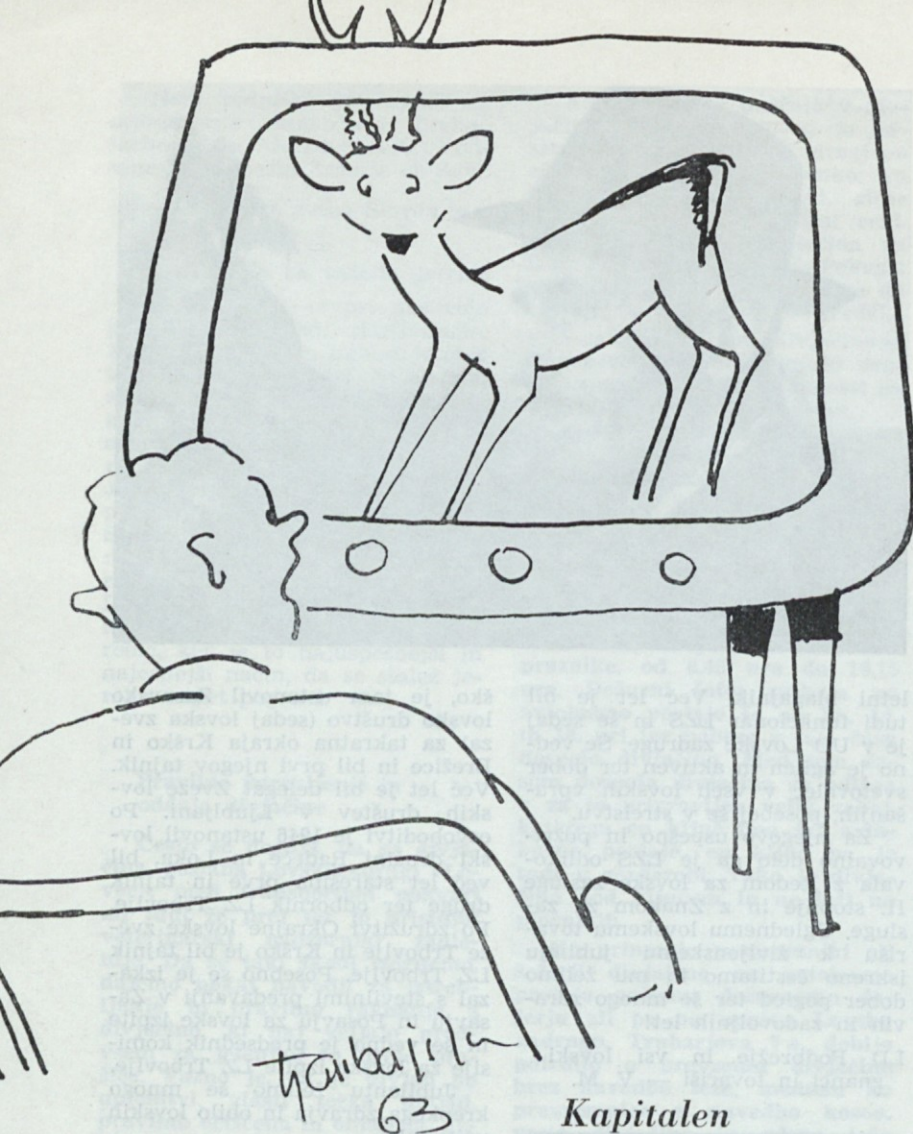
Lovska zveza Trbovlje

Franc Rebernik 60-letnik, član LD Košaki pri Mariboru, nosilec mnogih priznanj za zatiranje roparic, saj je po 1945 s puško pokončal blizu 900 škodljivcev, med temi mnogo dlakarjev, o čemer skrbno vodi lovski dnevnik. Jubilant je bil med ustanovitelji te lovske družine in ves prosti čas še vedno posveča varstvu in gojitvi divjadi ter vzgoji mladih lovcev. Spoštovanemu lovskemu tovarišu iskreno čestitamo k jubileju in mu želimo še mnogo let zdravja in zadovoljstva v zeleni bratovščini!

Lovci LD Košaki pri Mariboru

Franc Bajc, član LD Col, borec za narodno osvoboditev, zgladen lovski tovariš in lovec, 57 let.

harbajila
63

Kapitalen

Saljive

Lisica na špagi

Franjo je član sosednje lovske družine, s katero smo v dobrih sosedskih odnosih. Vendar me to ne moti, da ne bi izdal njegove velike lovske tajne.

Niti položaj v podjetju, niti njegova stroka, v katero polaga občina mnogo upanja za bodoči gospodarski razvoj, ga nista mogla rešiti obveznega lovskega izpita. Da se pripravlja na lovski izpit, ni nikomur črnil. Verjetno je mislil, da je za njegov ugled najbolje, da njegovi sodelavci ne vedo, da je še nekje nekdo, ki ga bo temeljito pretipal, koliko lovske krvi se pretaka v njegovih žilah. Ze ob sami misli, kaj će ga

ne opravi, je postajal tako nervozen, da so njegovi sodelavci uganili, da zadnji čas z njim ni nekaj v redu.

Ko je prejel vabilo, da se tega in tega javi pri izpitni komisiji v Mariboru, ni vzdržal več v podjetju. Vzel si je dopust, odšel domov, se skregal z ženo in se zaprl v podstrešno sobo, iz katere je prihajal samo trikrat dnevno. Ženo je pomiril s pojasnilom, da sestavlja »perspektivni plan za podjetje« in tako ga je pustila v miru. Štiri dni je popolnoma sam, noč in dan gledal v knjigo z naslovom: Priročnik za lovske izpite.

Ko je peti dan ugotovil, da se mu je vse zmešalo, da niti to ne ve, kdaj gams odvrže roglje in kako spoznaš starost košute po rogovju, se je odločil, da pokliče dobrega lovskega tovariša in se mu zaupa.

Ko sta ob radgonskem biseru vse to, kar piše v tej začarani knjigi, lepo razporedila v nje-

govih možganih, je bil Franjo pripravljen za izpit. Kako je bilo na izpitu, naj zaenkrat ostane tajna.

Dan po izpitu se je v gostilni ob glavni cesti Maribor—Dravograd na veliko pilo. V centru pozornosti je bil seveda Franjo. Naročal je buteljke in dvigal čaše na »lovski zdravo!« Zbrani so skoraj vsi člani lovske družine in drug preko drugega vpijejo: Saj smo vedeli, da je tak izpit za Franja igrača. On pa se je trkal po prsih in govoril: Pri moji častni besedi, samo enkrat sem na hitro roko prelistal priročnik in šlo je kot namazano; buteljke gor!

V tej veseli družbi sta bila tudi z lisičjo mastjo namazana lovca N. in P. Stopila sta za vrata in se menila, kako bi tega lovskega zelenca potegnila. In res, drugo jutro sta šla N. in Franjo na lisice. Lovca N. je Franju razlagal, kakšnega razpoloženja je lisica v tem letnem času in kje si rada greje svoj kožuh. Ko prideta v bližino skalnatega grebena, Franjo kar zavpije: lisica! Brž pritisne in zagrmelo je, ko da bo drugi dan na Remšniku lepa nedelja. Lisica pa, kakor da se je to ne tiče, se bolj plazil kot gre naprej proti veliki skali. Lovca N. ni vzdržal ob Franju, tako ga je lomil smeh in je korak zaostal. Franjo je že drugič udaril po lisici, da jo je tokrat vrglo malo na desno in je obležala...

Franjo ponosen na svoj prvi lovski uspeh, je najprej na ves glas zavriskal in šele nato stopil k lisici. Začel jo je obračati in glej čudo, bil je lep star lisjak, nagačen s slamo in privezan na špago. Franjo je divje zaklel, izza skale pa je stopil s špago v roki P. in mu hotel čestitati kakor tudi N. Tudi Franja je pri tem malo vrglo in nekam zamišljeno je dejal: Grdo sta me — a nič za to. Sedaj šele vem, da sam izpit še ne naredi lovca.

Da bi lisica na »špagi« ostala med tremi lovci, so v gostilni ob Dravi znova praznili buteljke.

Mlačan

Prazen naboj ne počl

Lovski rog je naznanil konec lova in lovci so se odpravili proti domu. Takrat pa zaženo psi in lisica naravnost proti starešini. Ta brž pomeri in klep-klep. Lisica pa nič in korajžno naprej. Tedaj se starešina šele spomni, da ni menjal nabojev. Lovci so mu od srca čestitali in nevidni plen veselo zalili pri bližnjem lovcu.

Ivan Verbič